

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁANIA SYSTEMU ZAPEWNIANIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
w roku akademickim 2022/2023
Wydział Prawa

Liczba studentów łącznie: **2 134** (stan na 31.12.2022 r.)

w tym:

na studiach stacjonarnych: **1 126**

na studiach niestacjonarnych: **1008**

Liczba uczestników studiów doktoranckich: **50**

Liczba uczestników studiów podyplomowych: **139** przyjętych, ukończyło - **137**.

**1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ
KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB
PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI I DOKTORANTAMI**

Proces monitorowania kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami i doktorantami na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 4 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku:

1) systematyczna analiza i ocena pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

W roku akademickim 2022/2023 systematyczna analiza i ocena kadry badawczo-dydaktycznej, badawczej i dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r., poz. 574) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861) wydanego na podstawie art. 81 Ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym (wskazanej powyżej) oraz przepisy wewnętrzuczelniane i wewnątrzwydziałowe dotyczące monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Jak co roku, Dziekan we współpracy z Prodziekanami dokonał analizy i oceny kadry badawczo-dydaktycznej pod kątem zapewnienia kadrowego w oparciu o karty obciążeń

dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale Prawa.

Szczególny nacisk położony został na wymóg dotyczący minimalnej liczby godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy, do którego odnosi się art. 73 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Obciążenia kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2022/2023 i dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2022/2023. Ponadto zobligowano kierowników katedr oraz przekazano stosowne informacje na posiedzeniach Rady Wydziału o konieczności zapewnienia godzin dydaktycznych doktorantom, w szczególności III i IV roku studiów.

W roku akademickim 2022/2023 prowadzona była systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych ankiet pracowników na potrzeby wynagrodzenia motywacyjnego (tzw. premii dziekańskich). W roku akad. 2022/2023 w ramach systemu motywacyjnego utrzymano w mocy decyzję dziekana dotyczącą zasad przyznawania okresowego dodatku kwotowego za 2022 r.¹. Na jej podstawie dziekan raz w roku przyznaje pracownikom dodatki za działalność naukową i organizacyjną na podstawie wypełnionych przez pracowników ankiet, które jednocześnie stanowią jeden ze sposobów weryfikacji ich aktywności. Dostosowano uniwersytecki system EVA do wymogów i warunków ankiet składanych przez pracowników Wydziału Prawa. Ankiety złożone zostały w systemie EVA (*online*) w terminie do 15 lutego 2023 r. Systematyczna analiza i ocena nauczycieli akademickich polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników badawczych, badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych ankietami, w których sprawozdający wskazywali na cztery najwyżej punktowane pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz podawali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. poz. 392) oraz w oparciu o Komunikat MEiN z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów. Dodatkowo premiowane były wnioski o grant składane w trybie konkursowym. Pracownicy otrzymywali również premie punkty za cytowanie w swoich pracach artykułów opublikowanych w czasopiśmie wydziałowych:

¹ Decyzja nr 4/2022 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie zasad przyznawania okresowego dodatku kwotowego za 2022 r. (z późn. zm.).

Białostockie Studia Prawnicze, Miscellanea Historico-Iuridica i EEJTR. Działające na wydziale czasopisma naukowe mają wysoką punktację na liście MEiN: Białostockie Studia Prawnicze – 200, Miscellanea Historico-Iuridica – 100, a Eastern European Journal of Transnational Relations – 100 pkt. Dodatkowo, Białostockie Studia Prawnicze są w bazie Scopus oraz włoskiej liście ministerialnej ANVUR.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się w maju 2023 r. w oparciu o ankietę oceny pracownika do celów wynagrodzenia motywacyjnego, w której wykazywano aktywność publikacyjną (w oparciu o ministerialne kryteria ewaluacji jakości działalności naukowej), kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych oraz sporządzanie ekspertyz, a także udział w redakcjach czasopism naukowych, radach naukowych wydawnictw itp. oraz inne działania organizacyjne pracownika na rzecz Uniwersytetu w Białymstoku.

Celem wspierania rozwoju naukowego pracowników utrzymana w mocy została decyzja dziekana w sprawie jednorazowego dodatku za działania pro jakościowe². Zgodnie z nią dodatek otrzymuje pracownik Wydziału Prawa, który w 2023 r. opublikował artykuł naukowy w czasopiśmie zagranicznym, którego punktacja na podstawie aktualnej Listy Czasopism Ministra Edukacji i Nauki odpowiada minimum 100 punktom dla nauk humanistycznych i społecznych i/lub opublikował recenzowaną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo z poziomu II Listy Wydawnictw Ministra Edukacji i Nauki. W okresie październik-grudzień 2022 r. jedna osoba otrzymała dodatek jednorazowy na mocy decyzji dziekana nr 5/2022, a w okresie styczeń-czerwiec 2023 r. 3 pracownikom wypłacono dodatki jednorazowe.

Wydział stale wspiera i motywuje do rozwoju naukowego i dydaktycznego. Środki te są przeznaczane na dofinansowanie artykułów i monografii punktowanych, tłumaczeń publikacji i wniosków grantowych, udziału w konferencjach naukowych i szkoleniowych, organizacji konferencji itp. W myśl obu ww. decyzji podział środków na katedry uwzględnia następujące kryterium: prof./dr hab.: 3900 zł, dr: 2600 zł, mgr: 1300 zł. W 2023 r. zrezygnowano ze środków przyznawanych doktorantom (w ubiegłym roku było to 500 zł.) Kierownik katedry zobowiązany jest nadzorować wydatkowanie środków, przestrzegając przy tym zasady, że 70% przyznanej pracownikowi kwoty powinno pozostać w dyspozycji każdego pracownika, zaś w przypadku podjęcia przez kierownika katedry decyzji o

² Decyzja Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie jednorazowego dodatku za działania pro jakościowe.

przeznaczeniu pozostałych 30% na inne cele, niezbędne jest poinformowanie o tym fakcie dysponenta powyższych środków.

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wydział finansuje koszty postępowań doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich pracowników. W roku akad. 2022/2023 jeden pracownik wydziału uzyskał stopień doktora, a troje - tytuł profesora.

Ponadto, konstituowana jest seria wydawnicza Monografie Wydziału Prawa. Koszty druku monografii w wysokości do 4 000 zł. pokrywa wydział ze środków własnych.

Uregulowane zostały kwestie dotyczące odbywania staży naukowych lub dydaktycznych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa UwB³. Ustalono, że zarówno pracownik Wydziału Prawa UwB, jak i osoba z zewnątrz chcąc odbyć staż na Wydziale Prawa UwB jest zobowiązana do wypełnienia formularza dołączonego do decyzji i postępowania zgodnego z jej wytycznymi.

System wsparcia kadry stymuluje jej rozwój, stabilizuje zatrudnienie i motywuje do wszechstronnego doskonalenia naukowego i dydaktycznego. Pod kierownictwem Prodziekan ds. nauki do końca lutego 2022 r. działał ośmioosobowy zespół ds. ewaluacji, którego członkowie na bieżąco monitorowali publikacje naukowe pracowników przypisanych im katedr oraz służyli wsparciem konsultacyjnym w kontekście publikowania i wypełniania slotów koniecznych do ewaluacji. Dyscyplina „nauki prawne” otrzymała kategorię A+ w ostatniej ewaluacji jakości działalności naukowej.

Podkreślić również należy bieżące monitorowanie aktywności naukowej pracowników Wydziału Prawa oraz zgłaszanie ich prac do różnych konkursów. W 2023 r. zgłoszono osiągnięcia naukowe dr. Konrada Wnorowskiego do nagrody Prezesa Rady Ministrów za wyróżniającą się rozprawę doktorską (opinia Rady Wydziału z lutego 2023 r.). Wystąpiono też z wnioskiem o przyznanie prof. dr. hab. Maciejowi Perkowskiemu Nagrody Naukowej Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Olsztynie i w Białymstoku (głosowanie Rady Wydziału w czerwcu 2023 r.).

Projekt pt. „IV Forum Młodych Badawczy Prawa Handlowego” (kierownik projektu prof. dr hab. Agnieszka Barbara Malarewicz-Jakubów) został zakwalifikowany do finansowania w konkursie MEiN (Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji naukowych).

³ Decyzja nr 4/2023 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie zasad odbywania krajowych i zagranicznych staży dydaktycznych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Decyzja nr 5/2023 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 lutego 2023 r. w sprawie zasad odbywania zagranicznych staży naukowych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Monografia pt. „Borys Jelcyn – studium politycznego upadku” autorstwa dr hab. Adama Bartnickiego otrzymała dofinansowanie w konkursie MEiN Doskonała nauka, wsparcie monografii naukowych.

W roku akademickim 2022/2023 systematyczna analiza i ocena kadry badawczo-dydaktycznej, badawczej i dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie informacji składanych przez nauczycieli akademickich do sekretariatu Wydziału Prawa i umieszczanych w systemie POLON. Stosowne informacje (udział konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach, forach itp.) pracownicy przekazywali kierownikom katedr, którzy wyrażali zgodę na przyznanie środków finansowych na ich realizację, a Dziekan wyrażał akceptację.

W okresie czerwiec-grudzień 2022 r. pracownicy Wydziału Prawa złożyli łącznie 35 wniosków, z czego jeden dr Marty Janiny Kuklo (konkurs Miniatura) uzyskał decyzję pozytywną. Natomiast w okresie styczeń-czerwiec 2023 r. złożono 21 wniosków. Dofinansowanie NCN uzyskał wniosek złożony pod kierunkiem dr. Dariusza Kuźelewskiego w konkursie OPUS LAP (we współpracy z VUB, Belgia).

Na stronie internetowej wydziału w zakładce WYDZIAŁ PRAWA, podzakładce NAUKA stworzono podzakładkę „konkursy na badania naukowe”, w której zamieszczane są aktualne informacje dotyczące krajowych i międzynarodowych konkursów, natomiast w zakładce WYDZIAŁ PRAWA, podzakładka PRACOWNIK, podzakładka WYJAZDY, KONFERENCJE, STAŻE „staże naukowe i dydaktyczne”, w której umieszczono m.in. dwie decyzje dziekana: Decyzja nr 5/2023 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w sprawie zasad odbywania zagranicznych staży naukowych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Decyzja nr 7/2021 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie regulaminu odbywania staży naukowych lub dydaktycznych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Decyzje te mają na celu usprawnienie możliwości odbywania staży naukowych przez pracowników naszego wydziału oraz badaczy z zewnątrz.

Pracownicy wydziału na bieżąco otrzymują drogą mailową informacje na temat warsztatów i szkoleń z zakresu pisania projektów, udoskonalania technik dydaktycznych oraz możliwości udziału w konkursach.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbywa się na bieżąco.

2) *systematyczna analiza i ocena obsady zajęć dydaktycznych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz inne osoby prowadzące zajęcia ze studentami i doktorantami pod kątem zgodności ich kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami*

W roku akademickim 2022/2023 odbywała się systematyczna analiza i ocena obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich kwalifikacji zawodowych (np.: specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami. Programy studiów i ich zmiany konsultowane są z Wydziałową Radą Konsultacyjną, której skład jest aktualizowany. Obsada zajęć zawsze następuje z uwzględnieniem naukowej oraz dydaktycznej specjalizacji poszczególnych pracowników i przybiera wymiar zapewniający najwyższą ich jakość. Kryterium doboru stanowi doświadczenie naukowe, zawodowe oraz kompetencje dydaktyczne. Rekrutacja na stanowiska nauczycieli akademickich prowadzona jest w drodze konkursów zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz według procedur określonych w Statucie UwB. W roku ak. 2022/2023 zatrudniono 6 nowych pracowników. Kadra realizująca kształcenie odznacza się wysokim i uznanym dorobkiem naukowym oraz wszechstronnym przygotowaniem dydaktycznym. Potwierdzeniem tego jest wysoka ocena Polskiej Komisji Akredytacyjnej wizytującej dwa kierunki: prawo w październiku 2020 r. (pozytywna ocena oraz przyznanie przez PKA certyfikatu „doskonały kierunek”) oraz administracja w styczniu 2021 r. (pozytywna ocena).

Obsady zajęć dydaktycznych dokonywał dziekan wydziału w porozumieniu z kierownikami katedr, zakładów i pracowni, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tychże.

W zakresie oceny jakości dydaktyki brane są pod uwagę opinie studentów wyrażone w ankietach oraz hospitacje zajęć dokonywane przez dziekana lub upoważnionych przez niego kierowników katedr/zakładów/pracowni. Wyniki ankietyzacji i hospitacji w każdym roku akademickim są poddawane analizie w sprawozdaniu z funkcjonowania wydziałowego systemu jakości kształcenia, a wnioski z niej płynące pozwalają na podjęcie stosownych działań w celu doskonalenia jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych przez poszczególnych członków kadry. W kilku przypadkach wyniki ankiet były wyjątkowo negatywnie krytyczne dla nauczycieli akademickich. Dziekan w indywidualnych rozmowach

z tymi pracownikami zobowiązał ich do poprawy jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, sposobów zaliczania zajęć i relacji ze studentami.

Ponadto Wydział Prawa prowadzi intensywny program współpracy ze szkołami średnimi, za który odpowiada specjalnie powołany zespół kierowany przez Pełnomocnik Dziekana ds. współpracy ze szkołami. Istnieje osobna zakładka na stronie internetowej wydziału poświęcona ofercie dla szkół. Wydział podpisał także porozumienia o współpracy oraz o klasach patronackich. Dodatkowo prowadzona jest działalność ukierunkowana na wsparcie nauczycieli (np. Forum dyskusyjne „Prawo na maturze z WOS”).

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Przedstawione działania świadczą o wysokiej dbałości wydziału o monitorowanie kompetencji i kwalifikacji pracowników badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych.

Nadal należy dążyć do zwiększenia efektywności składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja WZJK zalecająca zwiększenie liczby składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych została częściowo zrealizowana. Mimo, że złożono nieco mniej wniosków (o 2) przez mniejszą liczbę pracowników (o 1), to jednakże nie świadczy to o spadku zainteresowania aplikacjami, a wynika bardziej ze sposobu składania wniosków (częściej zespołowy niż indywidualny). Obowiązek składania co najmniej jednego takiego wniosku w każdym roku akademickim nadal mobilizuje do aktywności w tym zakresie. Pracownicy wydziału informowali się o szkoleniach i spotkaniach na temat przygotowywania oraz pozyskiwania źródeł finansowania projektów badawczych. Wielu bierze w nich udział. Dodatkową motywacją do aplikowania jest Ankieta oceny pracownika doceniająca finansowo projekty, które spełniają warunki do uwzględnienia przy ewaluacji Wydziału Prawa UwB.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. W roku akademickim 2022/2023 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich

realizacji decyzją dziekana⁴ powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na poszczególnych kierunkach. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- 1) zgodności koncepcji kształcenia ze strategią uczelni,
- 2) adekwatności programu studiów do zakładanych efektów uczenia się,
- 3) zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów,
- 4) prawidłowości stosowania punktów ECTS,
- 5) zgodności treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów,
- 6) sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostępu studentów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania,
- 7) systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się,
- 8) realizacji programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się,
- 9) monitoringu karier studentów i absolwentów studiów (na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich - Biuro Karier), osób ubiegających się o stopień doktora i osób, które uzyskały ten stopień, prowadzonego przez właściwego ministra do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, oraz wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy.

W terminie do dnia 15 września 2023 r. Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia (dalej jako: Zespoły) na wszystkich kierunkach studiów (w tym na studiach doktoranckich) oraz studiach podyplomowych prowadzonych na Wydziale Prawa przedłożyły dziekanowi sprawozdania z tego zakresu. Na ich podstawie wyprowadzono szereg wniosków. Część z nich jest analogiczna do poprzednich lat, część zawiera nowe informacje i rekomendacje. Ustalono, że:

Ad. 1) występuje spójność koncepcji kształcenia ze strategią uczelni na wszystkich

⁴ Decyzja nr 1 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2020 r. w sprawie powołania Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia.

kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Zespoły ustaliły, że obowiązujące koncepcje kształcenia są zgodne z misją Uniwersytetu w Białymstoku, jak również stanowią odzwierciedlenie w przyjętej strategii, która została określona w uchwale nr 3057 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu w Białymstoku na lata 2022-2030. Na wszystkich kierunkach realizowane są cele operacyjne wskazane w strategii rozwoju UwB, w tym w szczególności, wysoka jakość kształcenia obejmująca stałe dostosowywanie kierunków kształcenia do wymogów najnowszych osiągnięć naukowych, potrzeb otoczenia i oczekiwań uczestników procesów kształcenia; prowadzenie kierunków kształcenia o profilu praktycznym w zależności od potrzeb rynku pracy; wdrażanie aktywizujących, innowacyjnych metod kształcenia; indywidualizację ścieżki rozwoju studenta; prowadzenie studiów podyplomowych i innych form kształcenia; krzewienie kultury i postaw obywatelskich; popularyzację wiedzy, kompetencji, kształcenia.

W obowiązujących koncepcjach występują wymagane elementy, w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami uczenia się. Wszystkie kierunki studiów są umiejscowione w obszarach kształcenia opisanych w Polskich Ramach Kwalifikacji (PRK) i wpisują się w obszar kształcenia w zakresie nauk społecznych. Jednocześnie zarówno nazwy kierunków studiów, stopnie, profile, jak i formy studiów są spójne. Ich określony profil kształcenia (ogólnoakademicki) również jest spójny z określonymi efektami kształcenia.

Ad. 2) występuje adekwatność programu studiów do zakładanych efektów uczenia się na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Zespoły ustaliły, że liczba semestrów studiów oraz ogólna liczba punktów ECTS jest zgodna ze standardami kształcenia. Struktura programów studiów wyodrębnia moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty uczenia się oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne do osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów uczenia się. W szczególności, przedmioty wchodzące w zakres programów studiów na analizowanych kierunkach stanowią logiczną i spójną sekwencję, a ich realizacja umożliwia spełnienie kryteriów określonych w standardach kształcenia. Efekty uczenia się są zasadniczo spójne z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi.

Adekwatność programów studiów do zakładanych efektów uczenia się (zarówno na wszystkich kierunkach, jak i na studiach podyplomowych) potwierdza przeprowadzona przez Zespoły analiza sylabusów przedmiotów realizowanych w roku akademickim 2022/2023,

zarówno ich treści dotyczących opisu przedmiotów, a także wskazanych efektów kształcenia i sposobów ich weryfikacji. Efekty uczenia się wraz z ich opisami wykazują spójność między treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi. Zakładane efekty uczenia się zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji (poziom 6-8).

Należy przypomnieć, że od roku ak. 2019/2020, w wyniku reformy szkolnictwa wyższego wprowadzanej przepisami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotychczasowe studia doktoranckie zostały zastąpione kształceniem doktorantów w szkołach doktorskich. W przypadku dyscypliny prawo studia odbywają się w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych, stąd też program studiów tej jednostki nie podlegał analizie.

Ad. 3) występuje zgodność programów studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowanie programu do specyfiki profilu i formy studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Podobnie, jak w ubiegłym roku, w ocenie Zespołów stanowią one spójną całość. Przedmioty wchodzące w skład programów studiów (w tym na studiach podyplomowych) zostały właściwie dobrane pod względem zawartości merytorycznej oraz formy prowadzonych zajęć. Poszczególne przedmioty w programie zostały ułożone w sposób, który umożliwia studentom dokonanie wyboru (w ramach przedmiotów o formie fakultatywnej) przedmiotów najbardziej odpowiadających jego zainteresowaniom, a jednocześnie mieszczących się w ramach specyfiki danego kierunku studiów. Moduły kształcenia (w tym nowo wprowadzone lub zmodyfikowane) w odpowiednim stopniu wyczerpują zakres wiedzy oraz umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Zespoły uznały, że moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty kształcenia zarówno w wymiarze wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji. Jednocześnie programy są dostosowane do oferowanych form kształcenia, uwzględniając ich specyfikę. Zakładane efekty kształcenia, w ich powiązaniu z treściami programowymi zawartymi w programach studiów oraz metodami dydaktycznymi, tworzą spójną i jednolitą całość.

We wszystkich analizowanych programach studiów odpowiednio dobrano i zróżnicowano formy prowadzonych zajęć (wykłady, ćwiczenia, lektoraty, seminaria i proseminaria, konwersatoria oraz treningi na studiów podyplomowych Mediatorów Sądowych), co odpowiada ogólnoakademickiemu profilowi studiów analizowanych kierunków. Umożliwia to przekazanie studentom we właściwy sposób zarówno wiedzy, jak i

umiejętności koniecznych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Różnice w ilości zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi wynikają ze specyfiki obu form kształcenia. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych zakres przekazywanej studentom wiedzy oraz nabywanych przez nich umiejętności i kompetencji w ramach poszczególnych modułów umożliwia prawidłowy przebieg procesu osiągania określonych efektów. Zatem, moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty uczenia się.

Kształcenie na wszystkich kierunkach studiów w roku ak. 2022/2023 było realizowane z wykorzystaniem form tradycyjnych, takich jak wykłady i uzupełniające je ćwiczenia, konwersatoria czy seminaria, co jest powszechnie praktykowaną i efektywną metodą dydaktyki, a także z wykorzystaniem form kształcenia zdalnego (metoda *e-learningu* na platformach eduPortal i MS Teams). W analizowanym okresie na podstawie Decyzji nr 10/2022 Dziekana Wydziału Prawa UWB⁵ na studiach stacjonarnych do 50 % zajęć było prowadzonych w formie *e-learningu* zgodnie ze zgłoszonymi scenariuszami. Na studiach niestacjonarnych zajęcia prowadzone były w podziale: 50% w formie kontaktu bezpośredniego, 50% w trybie zdalnym z wykorzystaniem platformy eduPortal, przy czym 3/5 zajęć w formie zdalnej synchronicznej. Informacje o formie zajęć oraz weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w formie zaliczeń i egzaminów znalazły odzwierciedlenie w treści sylabusów przedmiotów.

W ocenie Zespołów programy studiów są właściwie dostosowane do specyfiki profilu i form kształcenia. Są zgodne z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Programy studiów są względnie elastyczne, przewidują możliwość wyboru części modułów w zakresie dziedzin właściwych rozpatrywanemu kierunkowi studiów (wybór specjalizacji: proseminaria, przedmioty specjalizacyjne). Na tym tle, od lat w przypadkach niektórych specjalizacji (katedr, zakładów), pojawia się problem niemożności uruchomienia proseminarium ze względu na zbyt małą liczbę zapisanych studentów. Z kolei, w innych specjalizacjach istnieje nawet kilka takich grup.

Konstrukcja programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują z ogólnoakademickim profilem studiów. Jednocześnie programy są dostosowane do oferowanych form kształcenia, uwzględniając ich specyfikę. Zakładane efekty kształcenia, w

⁵ Decyzja nr 10/2022 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 28 września 2022 r. w sprawie formy prowadzenia zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa w roku akademickim 2022/2023.

ich powiązaniu z treściami programowymi zawartymi w programach studiów oraz metodami dydaktycznymi, tworzą jednolitą całość.

Ad. 4) występuje prawidłowość stosowania punktów ECTS na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Podobnie, jak w ubiegłym roku, Zespoły stwierdziły, że liczba punktów ECTS przypisana za realizację poszczególnych przedmiotów w programach studiów (w tym na studiach podyplomowych) jest adekwatna do wymagań stosowanych w ogólnoakademickim profilu studiów. Sposób wyliczania punktacji jest właściwy. Liczba punktów ustalona dla odpowiednich przedmiotów odzwierciedla wkład pracy studenta wymagany do osiągnięcia efektów uczenia się. Wyraża on zarówno pracę własną, jak i realizowaną w ramach zajęć dydaktycznych na terenie uczelni oraz praktyk zawodowych. Stosowany system umożliwia również indywidualizację procesu kształcenia oraz wymianę międzyuczelnianą.

Ad. 5) występuje zgodność treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Podobnie, jak w ubiegłym roku, przeprowadzona analiza wykazała, iż kierunkowe efekty uczenia się przypisywane poszczególnym modułom kształcenia w programach studiów są zgodne z wykazem efektów uczenia się dla poszczególnych kierunków. Są też analogiczne dla obu trybów studiów (stacjonarnego i niestacjonarnego). W zakresie poszczególnych przedmiotów uwzględnione zostały zakładane w programie efekty. Zawarte w nich treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne umożliwiają realizację wszystkich efektów uczenia się. Dodatkowo, na podstawie wspomnianej Decyzji nr 10/2022 Dziekana Wydziału Prawa w roku akademickim 2022/2023 realizacja zakładanych efektów uczenia się i sposób ich realizacji uwzględniały formę zdalną.

Zespoły oceniły, iż treść sylabusów poddanych analizie jest zgodna z programami studiów. Wskazane w sylabusach efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są właściwe dla dyscypliny naukowej i kierunków studiów. Również należy wskazać zgodność efektów realizowanych w ramach poszczególnych modułów kształcenia z kierunkowymi efektami w zakresie nauk społecznych opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. W treści sylabusów właściwie zostały dobrane cele kształcenia i treści efektów uczenia się. Efekty kierunkowe są spójne z zakresem kształcenia na analizowanych kierunkach, jak również są adekwatne do efektów obszarowych. Poszczególne efekty kierunkowe są zgodne z przedmiotowymi, zamieszczonymi w sylabusach. Ma to odzwierciedlenie w wykazie efektów kierunkowych

zamieszczonych w programach studiów oraz wykazywanych w sylabusach poszczególnych przedmiotów.

Zespoły stwierdziły, że obecnie zdecydowana większość sylabusów jest wypełniona poprawnie i wskazuje efekty uczenia się przypisane poszczególnym przedmiotom. Warto podkreślić istotny wkład pracy pracowników Wydziału Prawa wyznaczonych do monitorowania prawidłowej praktyki wypełniania sylabusów zarówno na poziomie wydziału, jak i poszczególnych jednostek struktury (katedr, zakładów i pracowni). Sylabusy nieprawidłowo wypełnione stanowią obecnie niewielki margines. Niedociągnięcia występują przede wszystkim w sylabusach zajęć prowadzonych przez osoby z zewnątrz niebędące etatowymi pracownikami Wydziału Prawa.

Zespoły stwierdziły, że nadal nie wszystkie sylabusy udostępnione w systemie USOSweb są kompletne. W opisie wielu przedmiotów brakuje prawidłowo wypełnionej części A oraz uzupełnienia części B sylabusów. W części A w pozycji „Opis”, w której zamiast szczegółowych informacji o przedmiocie (rok, semestr, tryb studiów, profil) oraz wskaźników ilościowych dotyczących przedmiotu, nadal zamieszczane były opisy charakteryzujące przedmiot lub spisy tematów poszczególnych zajęć. Nie zawsze precyzyjnie przedstawiano „Metody i kryteria oceniania” w części A i B sylabusa oraz pozycję „Zakres tematów” w części B sylabusa. Nie określano sposobów weryfikacji w pozycji „Efekty kształcenia” w części B sylabusa, a w części sylabusów efekty uczenia się przedstawiano nieprawidłowo (np. brak kodów przy opisie każdego efektu, kody lub efekty uczenia się nie odpowiadają właściwym efektom w programie studiów, brak określenia sposobów weryfikacji efektów uczenia się w części B sylabusa). Zamieszczano zbyt krótkie wykazy literatury przedmiotu w części A i B sylabusa, wykazujące nieraz niezgodności w obu częściach sylabusa. Nie zamieszczano informacji dotyczących różnych aspektów związanych z prowadzeniem przedmiotu w formie zdalnej.

Trzeba jednak zaznaczyć, że powyższe uchybienia miały charakter jednostkowy. Zespoły rekomendowały uzupełnienie sylabusów we wskazanych punktach. Sugerowały zwracanie szczególnej uwagi na kwestię możliwej dezaktualizacji informacji zamieszczanych w sylabusach. Chodzi głównie o efekty uczenia się, które powinny być zsynchronizowane z obowiązującymi cyklami kształcenia.

Ad. 6) występuje prawidłowy sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) na

wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa oraz dostępu studentów i uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania.

Podobnie, jak w ubiegłym roku, Zespoły zasadniczo pozytywnie oceniły sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, formy weryfikacji założonych do realizacji efektów, sposoby stosowane w celu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, dostęp do informacji o sylabusach oraz wymaganiach i zasadach oceniania zawartych na stronie internetowej wydziału oraz w systemie USOSweb.

Analizując sposób weryfikacji zakładanych efektów uczenia się Zespoły podkreślały, że w sylabusach zostały wskazane efekty (nie zawsze z przypisaniem im konkretnych metod weryfikacji) oraz sposoby weryfikacji ich osiągnięcia. Należy zauważyć, że zakres wymagań i stosowane formy oceniania są adekwatne w stosunku do zakładanych efektów uczenia się. W sylabusach został też wskazany bilans nakładu pracy studenta podany w przeliczeniu na liczbę punktów ECTS oraz nakład pracy studenta związany z udziałem w zajęciach, z wyodrębnieniem czasu, który wymaga bezpośredniego udziału nauczyciela oraz zajęć o charakterze praktycznym. W przeważającej większości sylabusów sposób weryfikacji był podany ogólnie i opisowo, bez wskazywania efektów kształcenia lub opisowo z wymienieniem efektów kształcenia, natomiast ze wskazaniem sposobu ich weryfikacji. W części sylabusów efekty kształcenia zostały wskazane opisowo i wyczerpująco, wraz z przypisaniem poszczególnym efektom metod ich weryfikacji. W tych sylabusach, w metodach weryfikacji efektów kształcenia, określono, które efekty i przy zastosowaniu jakiej metody podlegają ocenie. W takich przypadkach weryfikacja efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie tych efektów (wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne) oraz wszystkie etapy kształcenia. Szczegółowe karty przedmiotu zawierały dane określające, które efekty podlegają sprawdzeniu oraz jakie są zasady i formy ich oceny. W niektórych sylabusach brakowało wskazania sposobu weryfikacji, a zostały podane jedynie poszczególne efekty kształcenia (opisowo) lub ich symbole.

Analizując formy weryfikacji założonych do realizacji efektów kształcenia Zespoły stwierdziły, że przyjętą podstawową formą weryfikacji założonych do realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych był egzamin lub zaliczenie na ocenę. Z uwagi na dominację tej metody weryfikacji efektów na szczególną uwagę zasługuje jej forma. Należy podkreślić, że forma egzaminu podana w sylabusie jako forma ustna lub pisemna jest dość ogólnikowa. Zdaniem Zespołów forma ustna i pisemna powinna zostać doprecyzowana poprzez wskazanie, czy w ramach zaliczenia przedmiotu

przewidziane są pytania opisowe (analiza problemu, kazus, esej itp.) czy testowe, a jeżeli testowe, to jakiego rodzaju będą wymagane odpowiedzi (jednokrotnego czy wielokrotnego wyboru itp.). Zespoły zauważały już w poprzednich sprawozdaniach, że forma testu jako metody weryfikacji efektów kształcenia jest niedoskonała, umożliwia bowiem jedynie weryfikację uzyskanej wiedzy, a nie umiejętności czy kompetencji. Po raz kolejny (jak w latach ubiegłych) Zespoły podkreślały, że stosowanie jako formy zaliczenia przedmiotu udzielania zaliczenia bądź wystawiania oceny z egzaminu na podstawie frekwencji na zajęciach należy uznać za praktykę niewłaściwą w świetle możliwości weryfikacji efektów.

Analizując sposoby stosowane w celu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się Zespoły stwierdziły, że z punktu widzenia zapewnienia skutecznej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia pożądane byłoby urozmaicenie metod stosowanych przez prowadzących przedmioty. Zasadnym wydaje się włączenie takich metod weryfikacji efektów, które umożliwiłyby bieżącą, kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć, takich jak np. opracowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku. Wzbogacenie aktualnego instrumentarium weryfikacji efektów jest istotne w kontekście wymagania, aby do każdego zdefiniowanego efektu kształcenia przypisane były jasne kryteria i sposoby jego weryfikacji, o czym była mowa powyżej.

Zdaniem Zespołów zasadniczo należy pozytywnie ocenić dostępność informacji o sylabusach oraz wymaganiach i zasadach oceniania na stronie internetowej wydziału oraz w systemie USOSWeb. Treść sylabusów oraz informacje na temat stosowanych zasad i kryteriów oceniania są udostępniane studentom w sylabusach przedmiotów zamieszczanych przez prowadzących zajęcia. W systemie USOSWeb dostępne są również informacje o terminach konsultacji nauczycieli akademickich. W witrynie internetowej Wydziału Prawa znajdują się liczne materiały informacyjne adresowane do studentów poszczególnych kierunków i trybów studiów oraz pliki do pobrania pomocne w zakresie np. korzystania z platformy zdalnego kształcenia, składania podań, zasad odbywania praktyk zawodowych, dostępności dziekanatów itp. Dodatkowo studenci dysponują dostępem do materiałów dydaktycznych w formie plików do pobrania, w których zamieszczone są zestawy zagadnień egzaminacyjnych oraz udostępniane przez prowadzących przedmioty dodatkowe materiały do poszczególnych zajęć. Podobnie jak w latach ubiegłych Zespoły zauważyły, że wykorzystywanie przez studentów wymienionych źródeł informacji nie ma charakteru powszechnej praktyki. Nie zawsze studenci mają świadomość, iż takie informacje (jak np. sylabus czy pliki z dodatkowymi materiałami) są udostępniane. Być może wynika to z faktu,

iż głównym źródłem informacji w formie elektronicznej wykorzystywanym przez słuchaczy studiów są głównie portale społecznościowe, a nie strona internetowa czy system USOSWeb. Jeden z Zespołów sugerował, iż warto rozważyć zwiększenie aktywności moderatorów portali społecznościowych wydziału w przedmiotowym zakresie i zamieszczanie w nich informacji na temat dostępności sylabusów i innych treści edukacyjnych zawartych w USOSWeb. Oczywiście niezbędnym działaniem umożliwiającym rzeczywisty dostęp studenta do informacji związanych z przedmiotem jest spełnienie warunku, aby kompletne sylabusy wszystkich prowadzonych przedmiotów były wprowadzone do systemu USOSWeb. Prowadzący zajęcia powinni zostać zobligowani do omówienia sylabusu podczas zajęć.

Należy odnotować, że utrudnienia w korzystaniu z informacji o sylabusach oraz wymaganiach i zasadach oceniania zamieszczanych na stronie internetowej Wydziału oraz w systemie USOSWeb mogą być spowodowane również faktem, iż zarówno studenci, jak i prowadzący zajęcia pracują jednocześnie na kilku platformach, jak USOSWeb, APD, eduPortal, MS Teams itd., a w ramach każdej z nich obowiązują odrębne zasady logowania i korzystania z zamieszczanych treści.

Ad. 7) występuje prawidłowy system weryfikacji końcowych efektów uczenia się.

W ramach realizacji § 5 ust. 1 pkt 7 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte decyzją dziekana⁶. Wprowadziła ona obowiązek złożenia przez promotorów w dziekanatach do 30 grudnia każdego roku akademickiego wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony. Zgodnie z wymogami w roku ak. 2022/2023 wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

Tematy prac, promotora i recenzenta, jak również ich ewentualną zmianę zatwierdza Dziekan Wydziału Prawa po uzyskaniu opinii przez wydziałowy zespół do spraw jakości kształcenia, nie później niż z dniem rozpoczęcia ostatniego semestru danego cyklu kształcenia. Powyższa procedura porządkuje proces ustalania tematów prac dyplomowych i wprowadza wobec studentów gwarancje ich względnej niezmienności, jednocześnie wymagając zarówno od promotorów, jak i studentów rozwagi i staranności w wyborze

⁶ Decyzja nr 15 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się.

tematu. Jednocześnie ściśle określone terminy dyscyplinują obie strony do sprawnego wyłaniania tematu pracy.

Samodzielność przygotowanej przez studenta pracy dyplomowej ma być kontrolowana przez promotora za pomocą dostępnych mu środków. Instrumentarium tej kontroli stanowi w szczególności Jednolity System Antyplagiatowy (JSA). Weryfikacja pracy za pomocą tego programu jest obowiązkowa, zaś interpretacja wyników tej weryfikacji leży po stronie promotora. Mimo ciągłego ulepszania tzw. programów antyplagiatowych, posiadają one ciągle pewne mankamenty, które nakazują dużą ostrożność w ferowaniu zwłaszcza negatywnych ocen. Praktyka wskazuje, że współczynniki podobieństwa są zazwyczaj zawyżone i sztucznie podnoszone poprzez uznawanie przez JSA za podobne do innych prac przypisy, bibliografię czy nawet spis treści pracy dyplomowej, choćby były te elementy samodzielnie przygotowane przez studenta.

Do obsługi procesu dyplomowania służy platforma Archiwum Prac Dyplomowych (APD), która przyspiesza i automatyzuje obieg informacji oraz dokumentów. Działanie tego narzędzia należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Jednakże, zachowanie terminów związanych z przygotowaniem obrony, tj. terminu do wgrania przez studenta pracy do APD do końca głównej sesji egzaminacyjnej, terminu do złożenia przez studenta w dziekanacie pracy dyplomowej wraz z wymaganymi dokumentami najpóźniej 7 dni przed planowanym terminem obrony, co może nastąpić dopiero po zbadaniu pracy przez promotora za pomocą platformy JSA i wpisania recenzji przez promotora i recenzenta, zależne jest od właściwej dyscypliny i współpracy pomiędzy promotorem, recenzentem i studentem.

Regulamin studiów przewiduje w uzasadnionych przypadkach przedłużenie przez dziekana terminu do wgrania pracy dyplomowej przez studenta do APD do końca sesji egzaminacyjnej poprawkowej. Taka decyzja powinna mieć charakter wyjątku i być uzasadniona niemożliwością ukończenia zaawansowanej już pracy ze względów losowych lub być przywilejem studentów odbywających równoległe studia na innych kierunkach. Jeden z Zespołów postulował, aby pozytywna decyzja dziekana o przedłużeniu terminu do złożenia pracy była uwarunkowana pozytywną opinią promotora.

Sposób powoływania przez dziekana komisji egzaminu dyplomowego oraz terminu egzaminu dyplomowego reguluje § 44 ust. 3 i 4 Regulaminu studiów⁷. Komisja egzaminu dyplomowego powoływana jest przez dziekana. W jej skład oprócz promotora i recenzenta

⁷ Także: Komunikat nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

wchodzi przewodniczący, którym w przypadku egzaminu magisterskiego musi być pracownik samodzielny, zaś w przypadku egzaminu licencjackiego osoba ze stopniem przynajmniej doktora. Egzamin dyplomowy powinien odbyć się w terminie nieprzekraczającym 30 dni od daty złożenia pracy.

Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą nr 3425 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 listopada 2019 r.⁸ Stanowi ona, że na egzaminie dyplomowym studentowi zadawane są trzy pytania: jedno z zakresu pracy dyplomowej i dwa losowane z katalogu pytań opracowanych dla danego seminarium. Katalog pytań powinien zawierać od 20 do 50 pytań ustalonych jest przez kierownika katedry, w ramach której prowadzone jest dane seminarium i podawany jest do wiadomości studentów najpóźniej do końca semestru zimowego danego roku akademickiego. Warunek ujawnienia pytań w odpowiednim terminie jest przestrzegany przez promotorów i kierowników katedr, w czym pomocna jest strona internetowa Wydziału Prawa, na której katalogi pytań są prezentowane. Analiza treści pytań dla poszczególnych seminariów uprawnia do stwierdzenia, że są one właściwie powiązane tematycznie z przedmiotem seminarium oraz stanowią odpowiednie narzędzie końcowej weryfikacji efektów uczenia się.

Warunki przystąpienia do egzaminu dyplomowego zawierające listę obowiązków studenta w tym zakresie określa komunikat dziekana⁹.

Ad 8) występuje prawidłowa realizacja programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa.

Zespoły ustaliły, że, jak od kilku lat, celem praktyk jest w szczególności: rozwijanie umiejętności wykorzystania wiedzy zdobytej na studiach, kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadania oraz stworzenie dogodnych warunków do aktywizacji zawodowej studenta na rynku pracy. Programy praktyk obejmują zarówno sferę działalności instytucji, w której student odbywa praktykę o charakterze techniczno-organizacyjnym, jak i sferę merytoryczną.

W ramach sfery techniczno-organizacyjnej student powinien zapoznać się z zasadami

⁸ Uchwała nr 3425 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

⁹ Komunikat nr 2/2022 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 16 maja 2022 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

obiegu dokumentacji, wykonywać inne zadania techniczno-organizacyjne uznane przez osoby bezpośrednio nadzorujące przebieg praktyki za istotne z punktu widzenia specyfiki działalności instytucji, w której student odbywa praktyki oraz kierunku studiów, zapoznać się ze strukturą organizacyjną instytucji, w której odbywa praktyki oraz przepisami regulującymi działanie instytucji, uczestniczyć w czynnościach techniczno-organizacyjnych komórki, gdzie odbywane są praktyki, zapoznać się z zakresem działania poszczególnych komórek organizacyjnych i stanowisk komórki, gdzie odbywane są praktyki.

W ramach sfery merytorycznej student powinien zapoznać się z przedmiotem działania instytucji, w której odbywa praktyki, zapoznać się z poszczególnymi czynnościami podejmowanymi w toku działania instytucji, poznać praktyczne zastosowanie przepisów stanowiących podstawę podejmowanych w instytucji czynności, podjąć próbę przygotowania projektów pism i rozstrzygnięć w ramach postępowań prowadzonych w instytucji, w której odbywane są praktyki, zapoznać się ze specyfiką czynności podejmowanych przez strony postępowania i organ, przed którym się ono toczy, uczestniczyć, o ile jest to możliwe w rozprawach i innych merytorycznych czynnościach podejmowanych w instytucji, w której odbywane są praktyki, wykonywać inne zadania merytoryczne uznane przez osoby bezpośrednio nadzorujące przebieg praktyk za istotne z punktu widzenia specyfiki działalności instytucji, w której student odbywa praktyki oraz kierunku studiów.

Studenci mogą odbywać praktyki, w szczególności, w: urzędach administracji publicznej, organach ścigania i wymiaru sprawiedliwości, kancelariach prawnych i podatkowych, Studenckiej Poradni Prawnej i Centrum Praktyk Sądowych, instytucjach i organizacjach krajowych, organach administracji i innych instytucjach wskazanych przez Dziekana Wydziału Prawa UwB. Zatrudnienie studenta w jednej z wyżej wymienionych instytucji lub udział w pracach obozu naukowego jest podstawą do zaliczenia praktyk zawodowych. Wydział Prawa UwB jest zobowiązany do zapewnienia odbywania praktyk w wyżej wymienionych instytucjach poprzez zawarcie stosownych porozumień (umów). Wykaz podmiotów, z którymi zawarto umowy na realizację praktyk studenckich został zamieszczony na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB. Możliwe jest jednak zawarcie umowy o organizację praktyk zawodowych również z innymi podmiotami.

Nad prawidłową realizacją praktyk zawodowych od strony merytorycznej czuwają opiekunowie praktyk powoływani przez Dziekana Wydziału Prawa UwB spośród nauczycieli akademickich. Do ich zadań należy zaliczanie praktyk na podstawie dziennika praktyk przedłożonego przez studenta. Istnieje ponadto możliwość zaliczenia na poczet praktyk

zawodowych pracy zawodowej umowy o pracę bądź innych dokumentów potwierdzających zatrudnienie studenta. Decyzję w tym przedmiocie podejmuje jednak właściwy prodziekan.

Procedura zaliczania praktyk jest kilkuetapowa. W pierwszym etapie student wybiera miejsce odbywania praktyk, składają stosowną deklarację koordynatorowi praktyk oraz dziennik praktyk. Następnie student zgłasza się do odpowiedniego opiekuna praktyk w celu otrzymania skierowania. Po odbyciu praktyk student przekazuje opiekunowi dziennik praktyk oraz wypełnioną anonimową ankietę dotyczącą organizacji i realizacji praktyk zawodowych. Opiekun praktyk weryfikuje poprawność wypełnienia dziennika i zgodność zadań realizowanych w trakcie trwania praktyki z wymogami regulaminu praktyk oraz zalicza praktyki zawodowe dokonując wpisu w USOSweb. Następnie dziennik praktyk złożony zostaje do właściwego dziekanatu. Inną drogą zaliczenia praktyk jest uzyskanie przez studenta zgody prodziekana ds. dydaktyki na zaliczenie pracy zawodowej na poczet praktyk i przedstawienie opiekunowi praktyk kserokopii pisma ze wspomnianą zgodą.

Analiza programów praktyk pozwoliła Zespołom stwierdzić, że wymiar czasu i dobór podmiotów, w których się odbywały, jest zbieżny z określonymi dla nich celami i efektami uczenia się na poszczególnych kierunkach. W roku akademickim 2022/2023 był stosowany właściwy system kontroli ich odbywania oraz zaliczania.

Należy też zauważyć, że na kierunku Doradztwo podatkowe i administracja skarbowa praktyki nie zostały przewidziane w programie studiów, co wynika z celu studiów na tym kierunku oraz umowy podpisanej pomiędzy Uniwersytetem w Białymstoku a Państwową Komisją Egzaminacyjną do Spraw Doradztwa Podatkowego.

Na studiach doktoranckich, studenci, którzy rozpoczęli studia w roku akad. 2018/2019 nie mieli już praktyk. Natomiast dla studentów, którzy rozpoczęli studia w ramach Szkoły Doktorskiej Nauki Społeczne, a więc w roku ak. 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2023/2024 przewidziano praktyki. Zespół pozytywnie ocenił możliwość samodzielnego prowadzenia i współprowadzenia zajęć dydaktycznych przez doktorantów pod nadzorem promotora lub innego nauczyciela akademickiego. Z kolei, w programie studiów podyplomowych praktyk nie przewidziano.

Zespoły podkreśliły, że studenci mają możliwość zapoznania się z klarownie przedstawioną ścieżką realizacji praktyk zawodowych na stronie internetowej Wydziału Prawa. Jest to kolejne źródło, obok opiekuna praktyk, z którego student może czerpać informację na temat procedury realizacji praktyk, co oceniono jednoznacznie pozytywnie.

Ponadto w roku akademickim 2021/2022 powołany został Pełnomocnik Dziekana ds.

ds. studenckich praktyk zawodowych. Zmianę tę, jako ułatwiającą i przyspieszającą rozstrzygnięcie istotnych z perspektywy studenta spraw związanych z realizacją praktyk, ocenić należy pozytywnie.

W ocenie Zespołów obecny kształt zasad, celów i procedury odbywania praktyk studenckich pozwala na pełną realizację wszystkich efektów uczenia się przypisanych praktykom zawodowym w programie studiów.

Ad 9) występuje prawidłowy monitoring karier studentów i absolwentów studiów (na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich - Biuro Karier), osób ubiegających się o stopień doktora i osób, które uzyskały ten stopień, prowadzonego przez właściwego ministra do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Odbywa się też analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Podstawą do wyprowadzania wniosków było opracowanie „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2021/2022. Raport z badań.”¹⁰, będące wynikiem badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów kierunków: Prawo, Administracja, Kryminologia oraz Bezpieczeństwo i prawo. Ze względu na brak absolwentów raport nie uwzględnił kierunków Prawo i podatki w biznesie oraz Doradztwo podatkowe i administracja skarbową.

Zespoły dokonały analizy informacji dotyczących poszczególnych kierunków. Szczegółowe informacje z tego zakresu zostaną omówione w części 9. niniejszego sprawozdania dotyczącego monitorowania karier zawodowych absolwentów.

Zespoły ds. monitorowania jakości kształcenia zgłosiły przykładowe postulaty do rozważenia:

- weryfikację na studiach stacjonarnych II stopnia na kierunku Kryminologia czy liczba 10 godzin ćwiczeń jest rzeczywiście wystarczająca do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia;
- modyfikację sylabusów w celu ograniczenia zamieszczanych w nich informacji;
- szersze wykorzystanie Platformy eduPortal, czy też możliwości, jakie daje ZOOM, SKYPE, Google Hangouts, Discord oraz Microsoft Teams. Zespoły rozumieją, że zdalne formy kształcenia wymagają jednak: odpowiedniego przygotowania prowadzących m.in. przez warsztaty i szkolenia w wykorzystaniu takich form kształcenia; zapewnienie odpowiedniego sprzętu prowadzącym i studentom, który umożliwiłby korzystanie ze

¹⁰ S. Czupryński, „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2021/2022. Raport z badań.”, Białystok, luty-marzec 2023, s. 92 i n.

zdalnych form kształcenia; bieżącej kontroli postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć (np. rozwiązanie testu, czy też rozwiązanie przypadku itd.).

Wnioski i rekomendacje Zespołów ds. monitorowania jakości kształcenia, ukazane w niniejszym sprawozdaniu, podlegają analizie przez władze dziekańskie.

W ramach realizacji § 5 ust. 3 i ust. 4 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. na wydziale obowiązują procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym programu studiów¹¹. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły, zgodnie z powołaną uchwałą, były brane pod uwagę wyniki Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2021/2022, zawierającego dane dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia¹², w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno jednolitych magisterskich, jak i I, II stopnia oraz doktorantów, a także uczestników studiów podyplomowych¹³ przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Kierunki studiów w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
	[%] badanych					
Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z odbywanych studiów? ¹⁴	34,29	49,14	10,29	4,00	2,29	0,00

¹¹ Decyzja nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym programu studiów.

¹² Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. (ze zm.). Stan na 10.09.2023 r.

¹³ Procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby studentów: 7,62; procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby uczestników studiów podyplomowych: 2,16; procent osób przeankietowanych w stosunku do ogólnej liczby doktorantów: 6,00.

¹⁴ Zadowolonych z odbywanych studiów było: 146 studentów, co stanowi 83,42%.

Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	24,86	49,13	12,14	9,83	4,05	0,00
Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	2,71	50,29	14,86	1,71	3,43	0,00
Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów itp.) jest wystarczająca?	22,94	41,18	15,29	12,35	8,24	0,00
Czy uważa Pan/Pani, że proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi są właściwe?	23,78	27,44	18,90	13,41	16,46	0,00
Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na Pana/Pani kierunku była większa niż obecnie?	8,05	15,52	28,74	29,31	18,39	0,00
Czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się?	41,28	25,58	18,02	4,07	3,49	7,56

Jak wynika z tabeli nr 1 zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 83,43% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 73,99%. Prowadzenie zajęć w formie zdalnej jako umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się oceniło 66,86% badanych. Na wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych wskazuje 64,12% badanych. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 53,0%. Właściwe proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi dostrzega 51,22%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 23,57% badanych.

Tabela nr 2. Poszczególne elementy procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
Wykłady	47,7	37,36	10,34	1,15	1,15	2,30
Ćwiczenia i konwersatoria	47,09	31,98	11,63	1,74	0,58	6,98
Seminaria i proseminaria	41,57	10,24	4,82	1,81	0,6	40,96
Przedmioty fakultatywne	30,19	26,42	11,95	0,63	0,63	30,19
Lektoraty	38,82	31,76	9,41	2,94	2,35	14,71
Warsztaty i laboratoria	7,14	4,55	1,95	0,0	0,65	85,71

Praktyki i zajęcia poza uczelnią	1,53	7,14	5,84	2,60	0,65	66,23
Celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	27,22	33,73	22,49	2,37	3,55	10,65
Indywidualne konsultacje	34,78	26,09	4,97	0,0	1,24	32,92

* Nie dotyczy - oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Jak wynika z tabeli nr 2 spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej (bardzo dobrze oraz dobrze) ocenili wykłady (85,06%), ćwiczenia i konserwatoria (79,07%), lektoraty (70,58%), celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (60,95%), indywidualne konsultacje (60,87%), a w następnej kolejności – przedmioty fakultatywne (56,61%) oraz seminaria i proseminaria (51,81%).

W toku badań część studentów wskazywała na potrzeby zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one:

- zniesienia dwuetapowych egzaminów i zaliczeń z przedmiotów (niedopracowanie kryteriów ich zaliczenia, zbyt duża różnorodność sposobów zaliczania u poszczególnych prowadzących),
- wprowadzenia większej liczby zajęć praktycznych na kierunku Prawo i Kryminologia (np. wprowadzenie spotkań z profesjonalistami, wizyty w placówkach penitencjarnych, udział w rozprawach sądowych),
- poszerzenia listy przedmiotów fakultatywnych,
- ograniczenia listy przedmiotów fakultatywnych,
- określenia kryteriów zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach,
- zmniejszenia liczby zajęć prowadzonych zdalnie w sposób asynchroniczny,
- rezygnacji z zajęć zdalnych,
- podniesienia poziomu niektórych zajęć (w tym poprawa „tłumaczenia teorii”, gdyż występuje „trudność z kazusami bo nikt tego nie tłumaczy”),
- poprawy kontaktu z prowadzącymi zajęcia (problemy z uniwersytecką pocztą elektroniczną, brak reakcji na e-maile studentów),
- ograniczenia przez prowadzących zajęcia „komentarzy, dygresji oraz historii o zabarwieniu politycznym”,
- okazywania szacunku przez niektórych prowadzących zajęcia do studentów,
- zwiększenia ogólnej liczby zajęć na studiach stacjonarnych.

Ponadto, jedna z osób badanych napisała, że „Nie wiem jak usprawnić i upłynnić

prace wspomnianych wcześniej dziedzin życia uniwersytetu, bo wszystko działa sprawnie”. Inna napisała, że „Jestem bardzo zadowolona z przebiegu i organizacji studiów”.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Analizy dotyczące monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa w roku akademickim 2022/2023 wskazują na dbałość wydziału o jakość kształcenia.

Proces ten wysoko oceniają studenci, doktoranci i uczestnicy studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, tak jak w poprzednich latach, że znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie przez władze dziekańskie.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów zgłaszanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego większość z nich została zrealizowana.

W celu stałej poprawy jakości i liczby sylabusów zamieszczanych w USOSweb od lat istnieje obowiązek umieszczenia ich przez prowadzących zajęcia w tym systemie, co pozwala na ich szybką weryfikację i bieżące uzupełnianie. Przypominają o tym także rozmowy z prowadzącymi zajęcia. Ważne w tym zakresie jest funkcjonowanie pełnomocnika dziekana ds. sylabusów oraz wydziałowy zespół ds. sylabusów złożony z pracowników poszczególnych katedr, których zadaniem jest bieżące monitorowanie i nadzorowanie obowiązków opracowywania sylabusów.

Propozycja studentów dotycząca zniesienia dwuetapowych egzaminów i zaliczeń z przedmiotów będących podstawą egzaminów na aplikacje nie została zrealizowana, gdyż egzaminy odbywane w tej formie mają służyć skuteczniejszemu przygotowaniu do egzaminów na aplikacje.

W ramach propozycji upracticznienia zajęć elementy o tym charakterze w wykładanych przedmiotach są wprowadzane odpowiednio do profilu ogólnoakademickiego. W planie studiów prawniczych realizowane są takie przedmioty jak: Sporządzanie pism procesowych w sprawach karnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach cywilnych,

Sporządzanie pism procesowych w sprawach administracyjnych, Sporządzanie wniosków grantowych; Metodologia rozwiązywania kazuś (Case Law); Projektowa metoda pracy; Przygotowanie do egzaminów na aplikacje prawnicze; Alternatywne metody rozwiązywania sporów. Oprócz tego, w sylabusach wielu przedmiotów kierunkowych uwzględnia się elementy praktyczne. Poza programem studiów postulat ten jest realizowany m.in. poprzez organizację symulacji rozpraw sądowych, udział studentów w warsztatach i konferencjach podnoszących wiedzę i umiejętności praktyczne uczestników. Przedsięwzięcia te mają charakter dobrowolny, a ich organizacja odbywa się zazwyczaj przy wsparciu Wydziału Prawa UwB. W planie studiów na kierunku Kryminologia realizowane są przedmioty związane z rozwijaniem umiejętności komunikacyjnych i negocjacyjnych – są to: Komunikacja interpersonalna lub Techniki mediacyjne - I stopień; Techniki negocjacyjne lub Komunikacja społeczna - II stopień. Spotkania z praktykami z obszaru kryminologii i kryminalistyki są organizowane przez koła naukowe i pracowników Wydziału (w szczególności Katedry Prawa Karnego i Kryminologii oraz Międzynarodowego Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych).

Postulat całkowitej rezygnacji z *e-learningu* nie został spełniony. Zgodnie z decyzją Dziekana Wydziału Prawa zajęcia w tym trybie są w większości prowadzone synchronicznie.

Plany studiów prawniczych uwzględniają wiele bloków przedmiotów do wyboru, a oferta przedmiotów specjalizacyjnych również jest szeroka – jednak uruchamia się tylko te przedmioty, które cieszą się największym zainteresowaniem studentów.

Postulaty dotyczące zmian programów studiów zostały przekazane Kierunkowym Zespołom Dydaktycznym, które przygotowują ich projekty na poszczególnych kierunkach.

Na bieżąco aktualizowana jest lista przedmiotów specjalizacyjnych. Muszą one jednak uwzględniać treści programowe odpowiednie dla poszczególnych kierunków.

W ramach zwiększenia możliwości wyboru przedmiotów w języku obcym zostały uruchomione przedmioty specjalizacyjne w języku rosyjskim.

Informacje dotyczące egzaminów powinny znajdować się w sylabusach przedmiotów, na co władze wydziału zwracają uwagę na spotkaniach z pracownikami.

Egzaminy na studiach niestacjonarnych odbywają się i będą się odbywać w godzinach popołudniowych, zasady regulaminowe nie pozwalają na przeprowadzanie egzaminów wyłącznie w soboty i niedziele (1 egzamin dziennie).

Uwagi studentów w zakresie kontaktu z prowadzącymi przedmiot i formy prowadzenia zajęć są przekazywane na bieżąco.

Na prośbę studentów, od kilku lat w Bibliotece Prawniczej jest pokój cichej nauki.

W ramach realizacji rekomendacji UZJK z poprzedniego roku akademickiego w dalszym ciągu na Wydziale Prawa rozwijana jest dydaktyka w trybie zdalnym, traktowana jako uzupełnienie głównego – stacjonarnego sposobu kształcenia.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 6 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji¹⁵ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem¹⁶.

1) Analiza protokołów hospitacji zajęć

Zgodnie z § 7 Uchwały nr 2514 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. hospitacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez kierowników katedr/zakładów lub przez osoby upoważnione przez dziekana¹⁷.

W roku akademickim 2022/2023 ocenie podlegało 24 pracowników Wydziału Prawa, w tym 17 osób – w ramach oceny okresowej, 5 osób – jako pracownicy nowozatrudnieni, 1 osoba - z powodu opinii wyrażonych przez większość ankietowanych studentów wskazujących na istotne nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków związanych z kształceniem oraz 1 osoba - w ramach oceny okresowej i z powodu opinii wyrażonych przez większość ankietowanych studentów wskazujących na istotne nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków związanych z kształceniem.

Dokonano hospitacji zajęć 24 pracowników podczas 24 hospitacji (jeden był oceniany dwukrotnie na różnych zajęciach, wobec innego nie udało się jej przeprowadzić).

¹⁵ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Protokół hospitacji zajęć dydaktycznych” stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

¹⁶ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny w zakresie wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem” stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2023 r.

¹⁷ Decyzja nr 6 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury oceny zajęć dydaktycznych na podstawie hospitacji.

Z protokołów hospitacji zajęć dydaktycznych wynika, że oceniono zajęcia 7 magistrów, 14 doktorów i 3 profesorów. Dokonano hospitacji ćwiczeń u 12 osób, konwersatorium – 7 osób, wykładów - 5 osób.

Z analizy protokołów hospitacji wynika, że u wszystkich hospitowanych pracowników, zarówno przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako pozytywne.

Wobec 10 pracowników hospitujący nie zgłosili w protokołach żadnych uwag. Wobec pozostałych zawarli głównie pochwały. W szczególności, hospitujący chwalili prowadzących za: dynamizm zajęć, bardzo dobre, klarowne, z pasją i z zaangażowaniem ich prowadzenie, posługiwanie się kazusami i przykładami, zachęcanie oraz inspirowanie studentów do myślenia i dyskusji, nawiązywanie z nimi dialogu, stwarzanie przyjaznej atmosfery podczas zajęć, dobry kontakt ze studentami, wysokie umiejętności językowe niektórych prowadzących, właściwe wykorzystanie prezentacji multimedialnych (jako tło przekazywanych treści), posiadanie umiejętności i kompetencji dydaktycznych oraz dobrze dobrane anegdoty. Wobec jednego pracownika hospitujący zgłosił szczegółowe uwagi merytoryczne.

Wobec 19 pracowników hospitujący nie przedstawili żadnych zaleceń. Wobec pozostałych dotyczyły one, w szczególności, potrzeby nawiązywania jeszcze większego kontaktu ze studentami, zadawania im pytań podczas zajęć, ich aktywizacji i zachęcania do dyskusji, położenia większego nacisku na elementy konwersatoryjne zajęć (pytania, dyskusja), wyjścia zza biurka do studentów. Wobec jednego pracownika hospitujący zgłosił szczegółowe uwagi merytoryczne, wobec innego – zalecił nieczytanie prezentacji podczas zajęć.

2) Analiza wyników badań ankietowych dotyczących wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 8 ust. 1 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r., natomiast wśród uczestników studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału¹⁸.

¹⁸ Uchwała nr 3472 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 7 lutego 2020 r. w sprawie zasad ankietowania uczestników studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Na podstawie Decyzji Dziekana Wydziału Prawa¹⁹ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności przewodnicząca wydziałowego zespołu do spraw zapewniania jakości kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2022/2023 wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem. Poprzez system USOS badani wypełnili 5 302 kwestionariusze ankiet, co stanowi 13% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Przynajmniej jedną ankietę, w stosunku do ogólnej liczby studentów, wypełniło 952 badanych, co stanowi 41,2%. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa w roku ak. 2021/2022 (wyniki zbiorcze)

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
4,56	4,59	4,39	4,24	4,54	4,39	4,48	4,50	4,56

Jak wynika z tabeli nr 3 osoby prowadzące zajęcia na Wydziale Prawa dobrze wypełniają swoje obowiązki związane z kształceniem. Najwyżej oceniono ich punktualność (4,59), przygotowanie do zajęć oraz dostępność w czasie konsultacji (po 4,56), a także nastawienie do studenta (4,54).

¹⁹ Decyzja nr 17 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania ankietyzacji, opracowania wyników badań ankietowych i ich wykorzystania w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Tabela nr 4. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
Prawo	4,53	4,54	4,31	4,15	4,50	4,33	4,42	4,48	4,55
Administracja	4,54	4,60	4,40	4,23	4,52	4,38	4,44	4,44	4,53
Bezpieczeństwo i prawo	4,68	4,71	4,57	4,43	4,66	4,50	4,62	4,61	4,62
Kryminologia	4,49	4,52	4,39	4,22	4,50	4,40	4,44	4,44	4,49
Prawo i podatki w biznesie	4,74	4,76	4,73	4,63	4,70	4,68	4,71	4,68	4,69
Doradztwo podatkowe	4,38	4,62	4,32	4,03	4,53	4,30	4,65	4,62	4,70

Jak wynika z tabeli nr 4 studenci najwyżej ocenili:

- na kierunku Prawo - dostępność w trakcie konsultacji, punktualność prowadzącego, przygotowanie do zajęć;
- na kierunku Administracja - punktualność prowadzącego do zajęć, przygotowanie do zajęć, dostępność w trakcie konsultacji;
- Bezpieczeństwo i prawo - punktualność prowadzącego, przygotowanie do zajęć, nastawienie do studenta;
- na kierunku Kryminologia - punktualność prowadzącego, nastawienie do studenta i przygotowanie do zajęć oraz dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji;
- na kierunku Prawo i podatki w biznesie - punktualność prowadzącego, przygotowanie do zajęć i klarowność wykładanego materiału;
- na kierunku Doradztwo podatkowe - dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji,

obiektywność oceniania, jasność kryteriów zaliczenia oraz punktualność prowadzącego.

Na wszystkich kierunkach wymienione aspekty dotyczące wypełniania przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem zostały wysoko ocenione przez studentów.

Tabela nr 5. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,86	5,0	5,0	5,0

Jak wynika z tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców decydujące o wypełnianiu przez nich obowiązków związanych z kształceniem na studiach doktoranckich niemalże wszystkie ocenione zostały bardzo wysoko, nieznacznie niżej – inspirowanie do samodzielnego myślenia.

Tabela nr 6. Wypełnianie przez osoby prowadzące zajęcia obowiązków związanych z kształceniem w opinii uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Obiektywność oceniania	Jasność kryteriów zaliczenia	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji
4,94	4,96	4,98	4,88	4,93	4,88	4,91	4,97	4,95

Jak wynika z tabeli nr 6, wszystkie aspekty pracy wykładowców decydujące o wypełnianiu przez nich obowiązków związanych z kształceniem na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – klarowność wykładanego materiału, jasność kryteriów zaliczenia, punktualność prowadzącego.

Przeprowadzona analiza kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych wskazuje, że wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem na Wydziale Prawa przez osoby prowadzące zajęcia, zasadniczo odbywa się prawidłowo.

Przygotowanie prowadzących do zajęć badani najczęściej określali jako: perfekcyjne, świetne, doskonałe. O wielu pisano, że „są zawsze przygotowani do zajęć”, w czasie ich trwania „działają według ustalonego planu, co sprawia, że tok nauczania jest usystematyzowany i logiczny”. Niektórzy chwalili bardzo dobrze przemyślane i opracowane materiały na zajęcia w *e-learningu* angażujące w systematyczne przygotowanie do zaliczenia zajęć.

Nieliczni wskazywali na słabe przygotowanie prowadzących lub jego niski poziom.

Punktualność prowadzących badani najczęściej oceniali wysoko i to nie tylko w kwestii zajęć, ale także sprawdzania poszczególnych etapów pracy.

Nieliczni wskazywali na brak punktualności, spóźnianie się, czy skracanie czasu trwania zajęć, a także na nieobecność niektórych prowadzących na zajęciach (bez informacji o tym lub brak zastępstwa).

Klarowność wykładanego materiału badani najczęściej ocenili wysoko. Twierdzili, że jest on tłumaczony w prosty, zrozumiały, przystępny i czytelny sposób, dzięki czemu student może go łatwo zrozumieć i przyswoić. Zajęcia prowadzone były w sposób bardzo klarowny z szczegółowym objaśnieniem tematu bez potrzeby zadawania pytań przez studentów w celu wyjaśnienia poszczególnych kwestii. Większość zajęć rozwiewała wątpliwości co do problematycznych zagadnień. Klarowność wypowiedzi uzupełniały ciekawe konkretne przykłady. Nieliczni wskazywali na niejasność zajęć.

Sposób prowadzenia zajęć badani najczęściej określali jako: ciekawy, interesujący, merytoryczny, perfekcyjny, jasny, klarowny, profesjonalny, ułożony, zorganizowany, przejrzysty, zachęcający, wciągający, angażujący, zrozumiały, rzetelny, przystępny, dynamiczny, nietuzinkowy, na wysokim poziomie merytorycznym, płynnie łączący praktykę z teorią. Wykładowcy prowadzili je ze swobodą, z uśmiechem na ustach, w świetnej

atmosferze, dzięki czemu dla wielu „zajęcia były czystą przyjemnością”. Potrafili przekazać materiał w sposób dopasowany do młodych ludzi. Według badanych zajęcia często były prowadzone w sposób zachęcający studenta do przedmiotu poprzez niekonwencjonalne kazusy, praktyczne ciekawostki, autentyczne przykłady z życia, praktyczne przykłady z orzecznictwa i literatury, liczne dyskusje zachęcające do samodzielnego myślenia, wspólne omawianie tematów, przedstawianie referatów, krótkie wejściówki, pracę w grupach, inscenizacje oraz inne oryginalne formy. Zatem, proponowane formy kształcenia były ciekawe, inspirujące i wartościowe. Pozwalało to na lepsze zrozumienie omawianej problematyki, umożliwiało przyswajanie wiedzy w efektywny sposób oraz realne zainteresowanie tematem i chęć pogłębienia zdobywanej wiedzy. Złożone zagadnienia tłumaczone były w przejrzysty sposób, wątpliwości wyjaśniane, a problemy rozwiązywane. Prezentacje pokazywane na zajęciach były dopracowane, pomocne w nauce, co ułatwiało zapamiętywanie materiału.

Nieliczni badani sposób prowadzenia zajęć określali jako: nudny, nieinteresujący, chaotyczny, monotony, nużący, nieklarowny, nierozwijający. Wskazywali na odczuwalny brak zaangażowania prowadzącego zajęcia, jego niewielki wkład, brak pomysłu na prowadzenie zajęć, brak umiejętności ich prowadzenia, nieprzystępny sposób ich prowadzenia, odbieganie od ich problematyki. Twierdzili, że niektórzy prowadzący nie wchodzili w dyskusje ze studentami, odpowiadali zdawkowo, nie utrzymywali nawet kontaktu wzrokowego ze studentami. Uważali, że zajęcia prowadzone są w trudnym do zrozumienia języku, a niektórzy prowadzący posługują się bardzo skomplikowanym słownictwem. Prace zadawane w ramach *e-learningu* nie zawsze były sprawdzane, zatem zadawana materia nie była w żaden sposób weryfikowana. Zwracali uwagę na zbyt późne przekazywanie informacji o formie następnych zajęć (zdalne czy stacjonarne), częste opowiadanie historii z życia prywatnego i zawodowego, zbyt częste dygresje i odniesienia do polityki, opuszczanie sali podczas zajęć, korzystanie z telefonu komórkowego podczas zajęć (odpisywanie na SMSy), stwarzanie nerwowej atmosfery na zajęciach (krzyki i pretensje prowadzącego do studentów), częstą zmianę terminów zajęć.

Sposób przekazywania wiedzy badani najczęściej określali jako: rzetelny, pomysłowy, zrozumiały, interesujący, dostosowany do studenta, rzeczowy, treściwy, ciekawy, kreatywny, kompleksowy, spójny, logiczny. Dzięki temu zajęcia były niezwykle przydatne, niestresujące, świetne, oparte nie tylko na przepisach, ale również na orzecznictwie i doświadczeniu zawodowym prowadzącego. Odbywały się w miłej, spokojnej, luźnej atmosferze. Były

prowadzone w formie zróżnicowanej (dyskusje, dzielenie się spostrzeżeniami, quizy) co bardzo pozytywnie wpływało na myślenie. Ciekawe formy przedstawiania materiału, zachęcające podejście do tematu zapraszały do dodatkowego zapoznania się z zagadnieniem. Niektórzy prowadzący byli otwarci na dyskusję, odmienne poglądy, oceny, opinie, skutkiem czego studenci nie bali się wypowiadać w czasie zajęć. W ocenie badanych u wielu prowadzących widoczna jest ogromna wiedza i chęć jej przekazania oraz zaangażowanie i pasja. Widać było u nich, że lubią studentów, pracę z nimi i przekazywanie im wiedzy.

Nieliczni badani sposób przekazywania wiedzy określali jako: niezrozumiały, nieciekawym, usypiający, chaotyczny, męczący, nużący, nieinteresujący, nieinspirujący, niezachęcający do uczestnictwa w zajęciach. Według nich niektórzy prowadzący zbyt mało przekazują wiedzy, za często zlecają opracowanie referatów i prezentacji, zbyt często prowadzą zajęcia w formie zdalnej i organizują pracę w parach czy w grupach. Zwracali uwagę, że niektórzy prowadzący wyrażali w sposób oczywisty swoje poglądy polityczne, „co wywoływało u niektórych studentów dyskomfort”.

Nastawienie prowadzącego do studenta badani oceniali najczęściej jako: dobre, pozytywne, przyjazne, pomocne, uprzejme, wyrozumiałe, pełne szacunku do studentów, wspierające, życzliwe, prostudenckie. Według nich niektórzy prowadzący mają „podejście do studenta, jak do równego sobie rozmówcy”. Wielu wykładowców w tym zakresie ocenianych jest jako: miłych, otwartych na studentów i ich potrzeby, z poczuciem humoru, wyrozumiałych, ludzkich. Większość studentów odczuwa, że prowadzący wykazują zainteresowanie nim, chętnie rozmawiają z nimi, dzielą się posiadaną wiedzą, stwarzają miłą atmosferę, nie traktują studentów z góry, „starają się pomóc w każdej sytuacji i udzielają rad, które podnoszą na duchu i ułatwiają życie na uczelni”. U wielu prowadzących podkreślano kulturę wypowiedzi, uśmiech, łatwość nawiązywania kontaktu ze studentem, cierpliwość. Według badanych wzorowe podejście do studenta niektórych prowadzących „daje studentowi szansę na zadawanie pytań do tematu zajęć oraz prowadzenia kulturalnej dyskusji w razie różnicy poglądów”.

Nieliczni badani źle oceniali nastawienie prowadzącego do studenta. Wskazywali na niepozytywne, nieprzyjazne, negatywne nastawienie do niego, brak szacunku, drwiące podejście, docinki na temat niewiedzy i nieumiejętności wypowiedziania się niektórych studentów, odnoszenie się do nich z pogardą, złośliwości prowadzącego i niekulturalne odpowiedzi do studenta, opryskliwość wobec niego, kpiące reakcje prowadzącego i jego sarkastyczne poczucie humoru. Powodowało to, że zajęcia odbywały się w stresującej,

nerwowej, pełnej pretensji atmosferze. Zniechęcało i demotywowowało do nauki. Według badanych lekceważący stosunek wyrażał się też w wychodzeniu podczas egzaminu na papierosa co 30 minut, w odbieraniu w tym czasie telefonu czy głośne dyskusje z osobami pilnującymi. Zauważali faworyzowanie niektórych studentów, częstą zmianę ustalonych kwestii, nieprzychylnie komentarze dotyczące kobiet.

Inspirowanie do samodzielnego myślenia badani ocenili wysoko. Podkreślali zachęcanie przez prowadzących do aktywnego uczestnictwa w zajęciach, otwartość na sugestie studentów, motywowanie do samodzielnej pracy, angażowanie ich, pozwalanie na udzielanie się podczas zajęć, na których „istnieje przestrzeń do dyskusji i omawiania poruszanych kwestii”. Według badanych niektórzy prowadzący przekazują wiedzę z praktyki oraz doświadczenia, uzupełniając przedmiot ciekawymi kasusami, co pobudza do aktywności w zajęciach. Skłaniają do samodzielnego myślenia, aktywizują do samodzielnej pracy. Bardzo chętnie odpowiadają na pytania, rozwiewając pojawiające się wątpliwości, podejmują rozmowy na trudne tematy, „poszerzają horyzonty”. Ponadto, przygotowywane przez nich materiały i zadania *e-learningowe* zmuszały do samodzielnego myślenia i prowokowały dyskusje.

Nieliczni badani wskazywali na brak interakcji prowadzącego ze studentami.

Najczęściej badani potwierdzili obiektywność oceniania, uznając prowadzących za sprawiedliwych.

Nieliczni wskazywali na nieobiektywne i niesprawiedliwe sposoby oceniania. Poza tym zwracali uwagę na długotrwałe sprawdzanie prac egzaminacyjnych, zbyt krótki czas egzaminu lub zaliczenia, ograniczenia dotyczące zapoznania się z ocenioną pracą, nerwową atmosferę na egzaminie, przeprowadzanie egzaminów ustnych i pisemnych jednego dnia.

Jasność kryteriów zaliczenia badani najczęściej ocenili wysoko. Wskazywali na ich klarowność, jasne, wyraźne, szczegółowe i sprawiedliwe, podane w sposób przejrzysty reguły oceniania. Niektórzy uznali, że „system podziału punktów na część pisemną i ustną z pewnością był w porządku w stosunku do studentów i odpowiadał wkładowi włożonej przez nich pracy”.

Nieliczni wskazali na brak informacji o kryteriach oceny, brak jasno sprecyzowanych kryteriów, zmiany kryteriów oceniania, „nierówne i stronnicze kryteria oceniania”. Zwracali uwagę na błędne informacje o zakresie egzaminu i materiału obowiązującego na nim oraz brak dokładnych informacji dotyczących egzaminu. W ich ocenie problem stanowił fakt nieopracowania podczas zajęć całości materiału wymaganego na egzaminie oraz

konstruowanie w sposób niezrozumiały pytań na egzamin. Ponadto, zarzucali zbyt późne udostępnianie studentom wyników kolokwium oraz brak weryfikacji przez prowadzącego prac zadanych studentom.

Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji i poprzez kontakt drogą elektroniczną badani najczęściej ocenili pozytywnie. Podkreślali szybką reakcję na *e-maile* oraz regularne konsultacje.

Nieliczni wskazywali na brak odpowiedzi na *e-maile* od studentów i trudności z kontaktem.

Prowadzących najczęściej oceniano jako osoby: pozytywne, miłe, pełne energii, uśmiechnięte, życzliwe, zabawne, pomocne, zorganizowane, otwarte, przyjacielskie, dostępne, konkretne, komunikatywne, charyzmatyczne, wzbudzające zaufanie i okazujące zamiłowanie do nauki. Uznano ich za wspaniałych nauczycieli, dydaktyków, promotorów. Wielu stanowi wzór do naśladowania dla innych wykładowców („inspirujący pasjonat wykładanych przez siebie przedmiotów”, „wspaniały człowiek z fenomenalnym podejściem do studenta”). U niektórych „wysoka kultura osobista, szacunek i uśmiech szły na równi z wysokim standardem nauczania”. Inni „Oprócz ogromu wiedzy, posiadają niezwykle rozwinięte umiejętności interpersonalne”. Mają „świeżą energię, chęć nauczania i słuchania studentów”. Niektórych określono jako: wymagających, surowych, ale sprawiedliwych.

Zapamiętano ich, w szczególności, jako: „Doskonały wzór do naśladowania dla innych wykładowców!”, „Właściwa osoba na właściwym miejscu!”, „Najciekawiej prowadzący zajęcia wykładowca”, „Super Pani Profesor!”, „Prowadzący SUPER”, „Najlepsza prowadząca na świecie”, „Wykładowca z powołania!”, „Wykładowca na medal!”, „Fantastyczny Wykładowca”, „Najlepszy wykładowca”, „Cudowny wykładowca”, „Klasa sama w sobie”, „Niepospolity intelekt, jednym słowem mistrz”, „Najlepsza Pani Promotor na świecie!”, „Prawdziwa wizytówka wydziału”. „Oby więcej takich nauczycieli z powołania!”.

Ponadto, na podstawie § 16 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku i Zarządzenia nr 45 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie zasad dokonywania oceny przez studentów i doktorantów nauczycieli akademickich Uniwersytetu w Białymstoku została przeprowadzona analiza kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez studentów innych wydziałów i doktorantów szkół doktorskich UwB w zakresie wypełniania obowiązków związanych z kształceniem w tych jednostkach UwB przez pracowników

Wydziału Prawa²⁰.

Ustalono, że w roku akad. 2022/2023 58 spośród nich prowadziło zajęcia na 8 wydziałach UwB (Biologii, Nauk o Edukacji, Historii i Stosunków Międzynarodowych, Fizyki, Chemii, Matematyki, Ekonomii i Finansów oraz Informatyczno-Ekonomicznym Filii Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie), w 3 instytutach (Instytut Informatyki, Instytut Filozofii, Instytut Studiów Kulturowych) oraz w 3 szkołach doktorskich (Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych, Szkoła Doktorska Nauk Ścisłych i Przyrodniczych). Z przesłanych danych wynika, że najczęściej różne aspekty obejmujące wypełnianie przez pracowników Wydziału Prawa obowiązków związanych z kształceniem w innych jednostkach UwB oceniane jest przez studentów dobrze i bardzo dobrze (bardzo rzadko – na ocenę dostateczną lub niedostateczną). Niektórzy pracownicy nie zostali ocenieni przez studentów.

Według studentów pracownicy Wydziału Prawa prowadzą zajęcia w sposób przystępny, ciekawy, „uzupełniony ciekawymi historiami” i klarownymi prezentacjami, co sprawia, że studenci „uwielbiają na nie chodzić”. Przekazywany przez wykładowców zakres materiału dostosowany jest do kierunku studiów. Niektórzy określani są jako: pomocni, „jeden z najlepszych prowadzących”, „prowadząca pozytywna i skrupulatna zasługująca na 5 z wyróżnieniem”.

Jak ustalono, zasadniczo, wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem w ww. jednostkach UwB przez pracowników Wydziału Prawa odbywa się prawidłowo.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Analiza protokołów hospicacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że, zarówno studenci, doktoranci i uczestnicy studiów podyplomowych oraz przełożeni hospitowanych pracowników wysoko oceniają wypełnianie obowiązków związanych z kształceniem prowadzonym na Wydziale Prawa i w innych jednostkach uniwersyteckich. U nielicznych, nadal, poprawy wymaga metodyka prowadzenia zajęć oraz relacje ze studentami.

Należy zaznaczyć, że jak co roku, negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami.

²⁰ Decyzja nr 16 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie przeprowadzania oceny w zakresie wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków związanych z kształceniem realizowanych w innej jednostce organizacyjnej.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące organizacji szkolenia z zakresu metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych zostały zrealizowane. Odbyły się szkolenia poświęcone nowoczesnym i skutecznym formom prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Rekomendacje WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczące poprawy relacji prowadzących ze studentami zostały zrealizowane. Z analiz poprzednich lat wynika, że w wobec pracowników kierowanych jest coraz mniej negatywnych uwag. Aczkolwiek przybywa nowych, młodych pracowników, którzy, jako niedoświadczeni uczą się metodyki pracy i postępowania ze studentami. Zwraca się im uwagę na potrzebę uatrakcyjnienia sposobu prowadzenia zajęć, pełnej klarowności kryteriów zaliczania przedmiotów i odpracowywania nieprzeprowadzonych zajęć. Dlatego monitoring opinii studentów jest niezbędny. W przypadku otrzymania sygnału o problemach studentów z prowadzącymi zajęcia, władze wydziału reagują na bieżąco, wyjaśniając sytuację ze studentami i prowadzącymi zajęcia. Najczęściej ma to miejsce podczas spotkań właściwego prodziekana z prowadzącym zajęcia lub podczas oceny pracownika. Ponadto, pracownicy uczestniczyli w szkoleniach antymobbingowych. Temat jest cyklicznie poruszany na spotkaniach z pracownikami i Radzie Wydziału.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB²¹ następuje według kryteriów zawartych w § 9 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.

- 1) ocena zasobów bibliotecznych, dostępu do komputerowych baz danych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów, doktorantów, uczestników studiów podyplomowych*

Biblioteka Prawnicza jest częścią systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu w Białymstoku, który obejmuje bibliotekę główną (Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia) oraz biblioteki specjalistyczne.

Stan księgozbioru Biblioteki Prawniczej wynosi 54 623 wol. (w tym 42 908 wol.

²¹ Decyzja nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów.

książek, 11 379 wol. czasopism, 336 wol. zbiorów specjalnych (22 CD, 314 rozpraw doktorskich)²². W roku akademickim 2022/2023 ogółem wpłynęły 1 422 woluminy, w tym 1 303 książki i 119 czasopism. Zakupiono 362 wol. książek, a 941 pozyskano w darze.

Biblioteka prenumeruje 36 tytułów czasopism, 34 tytuły otrzymuje w darze, 17 z wymiany międzybibliotecznej. Zbiory biblioteczne pozyskiwane są poprzez zakup, wymianę międzybiblioteczną i dary. Zakupy książek dokonywane są z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, tak aby zasoby biblioteczne dostosowywane były jak najlepiej do potrzeb studentów i pracowników. Powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień wynosi 3-5 dni, a opracowania wydawnictw - 2 dni. Biblioteka gromadzi również publikacje obcojęzyczne, zwłaszcza w języku angielskim. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelnicy. Starsze wycofywane są do magazynu.

Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana. Zintegrowany, biblioteczny system ALEPH umożliwia czytelnikom nie tylko dostęp *on-line* do katalogu komputerowego, ale także składanie zamówień, rezerwacje i samodzielne przedłużenia terminu zwrotu wypożyczonych materiałów. Biblioteka współpracuje z Katalogiem NUKAT – Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym. Zbiory Biblioteki widoczne są dzięki temu w największym naukowym katalogu centralnym w Polsce.

Do użytku czytelników znajduje się 9 stanowisk komputerowych, drukarka sieciowa oraz 2 skanery i kserokopiarka przeznaczona dla studentów niepełnosprawnych. Biblioteka dysponuje 1 stanowiskiem komputerowym dostosowanym do potrzeb osób niedowidzących, a także 1 stołem z ruchomym blatem przeznaczonym dla osób z niepełnosprawnościami.

Biblioteka udostępnia 7 prawniczych baz danych: Lex, Legalis, Polska Bibliografia Prawnicza, Hein Online, Legal Source, Wideoteka WATCH DOCS, ArsLege oraz wszystkie bazy elektroniczne dostępne w Bibliotece Uniwersyteckiej.

Ogólnodostępna czytelnia posiada 40 miejsc. Księgozbiór podręczny czytelnicy stanowią najnowsze komentarze, podręczniki i wydawnictwa ciągłe z poszczególnych dziedzin prawa i nauk pokrewnych, słowniki językowe, encyklopedie, leksykony oraz czasopisma prawnicze. Udostępnianie w czytelnicy ma charakter prezencyjny. Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W czytelnicy wszystkie zbiory chronione są elektronicznie. Wypożyczalnia służy w głównej mierze studentom i pracownikom wydziału.

²² Stan na dzień 30 czerwiec 2023 r.

W bibliotece prowadzona jest baza „Bibliografia publikacji pracowników i doktorantów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku”, która rejestruje dokumenty opublikowane od 1998 roku. Zawiera 12 803 opisy bibliograficzne.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²³. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[% badanych]			
Biblioteka Główna	2,78	8,33	29,17	59,72
Biblioteka specjalistyczna (np. wydziałowa, instytutowa)	3,65	11,68	40,15	44,53
Inna, niewymieniona wyżej biblioteka	8,89	5,56	20,0	65,56

Jak wynika z tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa częściej korzystają z księgozbiorów Biblioteki Prawniczej.

Tabela nr 8a. Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Głównej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Głównej	1	2	3	4	5
	[%]				
Dostępność lektury podstawowej	2,22	3,33	26,67	33,33	34,44
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki studiów	2,27	2,27	18,18	40,91	36,36
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	2,30	2,30	22,99	37,93	34,48
Sprawność obsługi	3,26	2,17	15,22	22,83	56,52
Przyjazność obsługi	3,26	0,00	10,87	25,00	60,87
Godziny otwarcia	3,26	1,09	13,04	32,61	50,00
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	1,09	4,35	8,70	31,52	54,35
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	2,13	1,06	20,21	23,40	53,19

²³ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. (ze zm.). Stan na 10.09.2023 r.

Jak wynika z tabeli nr 8a, ww. aspekty korzystania z Biblioteki Głównej badani ocenili wysoko, przy czym najwyżej (na 4 i 5) - przyjazność obsługi i warunki pracy (po 85,87%), godziny otwarcia (82,61%) oraz sprawność obsługi (79,35%). Najślabiej (na 1 i 2) ocenili możliwość korzystania z elektronicznych baz danych (5,55%).

Tabela nr 8b. Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Prawniczej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Prawniczej	1	2	3	4	5
	[%]				
Dostępność lektury podstawowej	1,98	4,95	18,81	33,66	40,59
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki studiów	2,97	2,97	14,85	33,66	45,54
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,08	0,00	25,51	33,67	36,73
Sprawność obsługi	2,91	0,97	10,68	20,39	65,05
Przyjazność obsługi	2,83	1,89	5,66	20,75	68,87
Godziny otwarcia	2,94	1,96	12,75	35,29	47,06
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	2,00	3,00	9,00	26,00	60,00
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	1,96	1,96	17,65	24,51	53,92

Jak wynika z tabeli nr 8b, ww. aspekty korzystania z Biblioteki Prawniczej badani ocenili wysoko, przy czym najwyżej (na 4 i 5) - przyjazność obsługi (89,62%), warunki pracy (86,0%) oraz sprawność obsługi (85,44%). Najślabiej (na 1 i 2) ocenili dostępność lektury podstawowej (6,93%).

Nieliczni badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi dotyczące pracy Biblioteki Prawniczej, co do której postulowali dłuższe godziny otwarcia. Wskazywali też na „nieodpowiednie godziny otwarcia Biblioteki Głównej (szczególnie w okresie przed sesją i w sesji) oraz brak możliwości korzystania z niej w weekendy.

2) *ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych*

Wydział Prawa dysponuje:

- 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 902. Jedna sala wykładowa – aula audytoryjna z 380 miejscami - wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych.

Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Dwie sale wykładowe na 202 i 140 miejsc mają zamontowane na stałe krzesła i odkładane stoliki, natomiast jedna sala na 180 miejsc wyposażona jest w krzesła z pulpitemi. Wszystkie sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, rzutniki, ekrany zdalnie sterowane, komputery lub laptopy oraz tablice suchościeralne.

- 10 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 454 (powierzchnia poszczególnych sal wynosi od 36 m² do 74 m²). We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są rzutniki, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Sale ćwiczeniowe wyposażone są w ławki i krzesła lub krzesła z pulpitemi oraz tablice suchościeralne lub flipchart (na papier). Jedna z sal ćwiczeniowych, tzw. sala sądowa, jest przystosowana do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych. Wyposażona jest w komputer oraz rzutnik i ekran zdalnie sterowane. Dla wygody studentów, ławy zostały doposażone w odkładane stoliki.
- 19 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²). W salach seminaryjnych znajduje się stół konferencyjny z ustawionymi wokół krzesłami, tablica typu flipchart oraz komputer.
- Pracownią Kryminalistyki wyposażoną w komputer multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik, telewizor. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych, jak również z zestawów do informatyki śledczej. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.
- salą posiedzeń z 68 miejscami, wyposażoną w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, telewizor do zastosowań multimedialnych oraz system do głosowania. Sala jest klimatyzowana, udostępniana pracownikom i studentom.
- pracownią komputerową (klimatyzowaną), która dysponuje 24 stanowiskami komputerowymi, wyposażoną w rzutnik i ekran.

W portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne, dwa laptopy i przenośny ekran, z których mogą korzystać pracownicy i studenci. Wydział posiada 2 mobilne kabiny do

tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności od potrzeb, mogą być ustawiane w różnych salach.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry, zakłady, pracownie) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX oraz Legalis (z baz Legalisa pracownicy mogą również korzystać poza Uczelnią). Dodatkowo Legalis jest dostępny w sieci bezprzewodowej EDUROAM, która jest rozpięta po wszystkich wydziałach uniwersytetu oraz w kampusie. Studenci, łącząc się do sieci bezprzewodowej przy pomocy swoich urządzeń (laptopy, tablety, smartfony itp.), mogą korzystać z baz Legalisa, przy czym liczba użytkowników jest nieograniczona.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Prawnicza, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianą z automatycznie otwieranymi drzwiami, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna wyposażona w 2 komputery, 2 laptopy, urządzenie wielofunkcyjne, niszczarkę i Samorząd Studencki (2 komputery, lodówka, kuchenka mikrofalowa).

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób z niepełnosprawnościami. Posiada parking z wyznaczonymi miejscami, podjazd, windę, toaletę, pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących w auli audytoryjnej, stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących w czytelnicy, kserokopiarkę w pomieszczeniu bibliotecznym, z której bezpłatnie mogą korzystać studenci niepełnosprawni. W grudniu 2019 r. wymieniono na automatycznie rozsuwane drzwi do biblioteki. W celu zwiększenia dostępności budynku do potrzeb osób niewidomych, pomieszczenia oznakowano naklejkami w piśmie Braille'a. Dla bezpieczeństwa użytkowników, podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażono w instalację przeciwoślodzeniową.

W związku ze zwiększającą się liczbą studentów obcokrajowców, na drzwiach katedr, zakładów, pracowni, biblioteki umieszczono tabliczki informacyjne również w języku angielskim. Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w komputery, kserokopiarke i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się dwie ogólnodostępne samoobsługowe, płatne kserokopiarke.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania). Studenci

korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym, koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw oraz przedstawiania osiągnięć pracowników wydziału. Na parterze budynku w lewej jego części oraz w *foyer* auli wywieszane są osiągnięcia wydziału oraz nagrody i wyróżnienia jego pracowników. Ponadto, przy katedrach i zakładach zawieszane są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Gabloty znajdują się także przy dziekanatach i służą do wywieszania informacji niezbędnych studentom. Poza tym, wydział posiada stojaki ekspozycyjne, które są wykorzystywane do organizowania wystaw tematycznych w *foyer* auli, informacji o organizowanych konferencjach i innych wydarzeniach.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej (z bieżącą ciepłą wodą), kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnętrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 5 kamer) - monitor z rejestratorem obrazu znajduje się w portierni budynku. W sierpniu 2020 roku na Wydziale Prawa został zamontowany centralny system monitoringu wizyjnego wejść do obiektu (8 kamer skierowanych na każde drzwi wejściowe od wewnątrz budynku), centralny system kontroli dostępu i centralny system alarmowy na potrzeby projektu „Nowoczesny Uniwersytet szansą na rozwój przyszłych kadr regionu”. Centrala monitoringu znajduje się w Rektoracie UwB przy ul. Świerkowej.

Salę ćwiczeniową, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwooblodzeniowy rynien i rur spustowych, schodów fasady oraz podjazdu dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

W celu podniesienia bezpieczeństwa pracowników, studentów i doktorantów w latach 2020 – 2021 w części budynku został przeprowadzony remont.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²⁴. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[% badanych]					
Salie wykładowe	29,48	41,62	19,08	5,78	4,05	0,00
Salie ćwiczeniowe	21,64	39,77	18,13	5,85	3,51	11,11
Środki audiowizualne i multimedialne	28,4	36,09	25,44	4,14	2,37	3,55
Wyposażenie laboratorium	7,10	5,16	1,29	1,20	1,94	83,23
Dostęp do Internetu na terenie jednostki	19,51	23,17	17,0	14,63	9,15	16,46

Jak wynika z tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (71,10%), środków audiowizualnych (64,49%) oraz sal ćwiczeniowych (61,41%).

Badani zgłosili kilka uwag do infrastruktury wydziału. Zwracali uwagę na zbyt niską temperaturę (szczególnie w auli), niewygodne i niefunkcjonalne krzesła z plastikowym pulpitem w salach, słabą akustykę w części sal, nieodpowiednie rozmieszczenie kontaktów pozwalających na doładowanie urządzeń elektronicznych, niesatysfakcjonującą, mało zróżnicowaną ofertę automatów z przekąskami. Zwracali uwagę na potrzebę poprawy *User experience* w zakresie podłączania się do uczelnianej sieci WiFi (chodzi o konfigurację urządzeń z ekosystemu Apple) oraz zapewnienia dostępu do uczelnianego bistro w trakcie zjazdów.

²⁴ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a do Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. (ze zm.). Stan na 10.09.2023 r.

Infrastrukturę wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty²⁵. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[% badanych]				
Czy godziny otwarcia umożliwiają korzystanie z pracowni?	22,94	45,87	24,77	4,59	1,83
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	26,61	42,74	17,74	7,26	5,65
Czy stanowisko komputerowe spełnia oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	30,58	42,98	16,53	3,31	6,61
Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	42,37	37,29	16,1	0,85	3,39

Jak wynika z tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej studenci oceniają wysoko, przy czym kolejno: fachową pomoc pracowników (79,66%), efektywne korzystanie z pracowni (73,56%), wystarczającą ilość stanowisk (69,35%) oraz godziny otwarcia (68,81%).

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[% badanych]				
	2,68	3,36	10,07	26,85	57,05

²⁵ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. (ze zm.). Stan na 10.09.2023 r.

Jak wynika z tabeli nr 11, z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 43% badanych, pozostali jej nie odwiedzają.

Tabela nr 12. Funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[% badanych]					
	25,53	26,95	9,93	1,42	0,00	36,17

Jak wynika z tabeli nr 12, ok. 52% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 10% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny. Ok. 36% badanych nie ma zdania w tej kwestii.

W ramach oceny funkcjonowania pracowni komputerowej nieliczni badani postulowali o zwiększenie liczby godzin jej otwarcia.

3) *ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia, tj. kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej*

Informacje na temat kształcenia, w tym dotyczące kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej wydziału w odpowiednich zakładkach. Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Bezpieczeństwo i prawo, Kryminologia, Prawo i podatki w biznesie, Doradztwo podatkowe i administracja skarbowa. Sylabusy zamieszczone są w systemie USOS.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

²⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widział(a)em
	[% badanych]				
	31,95	40,83	23,67	2,37	1,18

Jak wynika z tabeli nr 13, stronę internetową wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają niemal wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Zawartość na stronie internetowej informacji zapewniających uzyskanie wiedzy w różnych zakresach w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie wiedzy w różnych zakresach	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[% badanych]				
Kierunek studiów	47,67	41,86	8,14	0,00	2,33
Program studiów	50,88	39,18	6,43	1,17	2,34
Rozkład zajęć dydaktycznych	59,06	26,32	7,02	3,51	4,09
Możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany studenckiej/doktoranckiej	35,71	44,29	12,86	2,14	5,00

Jak wynika z tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu programu studiów (90,06%) i kierunku studiów (89,53%). Wysoko oceniono też informacje dotyczące rozkładu zajęć dydaktycznych (85,38%) oraz możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany studenckiej/doktoranckiej (80,0%).

Tabela nr 15. Zapewnianie uzyskania wiedzy zawartej w sylabusach przedmiotów w systemie USOS w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zapewniania uzyskania wiedzy zawartej w sylabusach przedmiotów w systemie USOS	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[% badanych]				
Treści programowe przedmiotów	36,65	45,96	11,18	3,11	3,11
Lektury przedmiotowe	44,44	43,83	6,17	3,09	2,47
Kryteria oceny zaliczanych przedmiotów	39,29	39,29	10,71	5,36	5,36

Jak wynika z tabeli nr 15 sylabusy przedmiotów w systemie USOS najlepiej zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej lektury przedmiotowej (88,27%) i treści programowych przedmiotów (82,6%), a nieco mniej – informacji zawierających kryteria oceny zaliczanych przedmiotów (78,58%).

4) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowanych i sukcesywnie realizowanych jest szereg działań. Ze względu na liczbę kierunków i znaczną ilość studentów ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy do dwóch pracownic administracji wydziałowej, co powoduje jej sprawniejszą organizację. Zajmują się one planowaniem zajęć studentom obejmującym zarządzenia dziekana dotyczące uwzględnienia formy *e-learningu* oraz inne wytyczne skierowane do konkretnych kierunków i lat studiów. Uczestniczą w obsadzie i organizacji zajęć na międzywydziałowym kierunku ekonomiczno-prawnym, pośredniczą w ustalaniu osób prowadzących zajęcia na innych wydziałach (w tym w filii UwB w Wilnie) oraz współpracują przy ustalaniu harmonogramu zajęć ze specjalistami różnych grup zawodowych (służby mundurowe, administracja samorządowa, organy wymiaru sprawiedliwości). Dokonują elektronicznej publikacji rozkładów zajęć (również na stronie internetowej wydziału) i ich bieżącej aktualizacji umożliwiającej sprawny i szeroki dostęp w celu sprawdzenia przez Internet dostępności sal (ułatwienie i bezkolizyjna rezerwacja na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, obrony doktoratów, konferencje, spotkania studentów itp.) oraz wstępnej organizacji dodatkowych zajęć i

zastępstw przez nauczyciela. Wprowadzają dane do systemu USOS i Planista w celu rozliczenia godzin pracy nauczycieli akademickich (generowanie kart obciążeń z systemu USOS), co umożliwia sprawdzenia ilości godzin trwania przedmiotu w semestrze (niezbędne przy rozliczeniu studentów i weryfikacji wysokości opłat). Do dystrybucji kart obciążeń wykorzystują system Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją.

W ramach uwag do organizacji zajęć badani prosili o większą kumulację zajęć w ciągu dnia, wydłużenie przerw między zajęciami, wcześniejsze niż dotychczas podawanie terminów sesji egzaminacyjnej, większe odstępy czasowe między egzaminami podczas sesji, wcześniejszy termin sesji letniej („Inne wydziały mają znacznie wcześniej”).

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 176 badanych (co stanowi 7,62% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty²⁷. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 16. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu przez studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[% badanych]			
	2,40	5,39	50,30	41,92

Jak wynika z tabeli nr 16, studenci odwiedzają dziekanat najczęściej kilka razy w semestrze.

Tabela nr 17. Sposób organizacji pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Sposób organizacji pracy dziekanatu jako umożliwiający sprawne załatwianie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[% badanych]				
	31,93	48,80	10,24	7,23	1,81

²⁷ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3a Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. (ze zm.). Stan na 10.09.2023 r.

Jak wynika z tabeli nr 17 sposób organizacji pracy dziekanatu pozwala na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 88% studentów, przeciwnego zdania było ok. 9%.

Tabela nr 18. Przekazywanie informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[% badanych]				
Informacje dotyczące toku studiów	39,26	44,17	13,50	1,30	1,84
Informacje dotyczące spraw stypendialnych	39,22	32,68	19,61	5,88	2,60

Jak wynika z tabeli nr 18 zdecydowana większość badanych jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu informacji dotyczących toku studiów (83,43%) i spraw stypendialnych (71,9%). Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 19. Praca dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[% badanych]					
	37,87	41,42	9,47	3,55	1,18	6,51

Jak wynika z tabeli nr 19 dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia ok. 79% badanych, natomiast źle i bardzo źle - tylko ok. 8%.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Niektórzy prosili o większą pomoc pań z dziekanatu i lepszy przekaz informacji w sprawach stypendialnych, wydłużenie godzin pracy dziekanatu (w tym podczas zjazdów studentów niestacjonarnych), dostosowanie godzin pracy dziekanatów studiów niestacjonarnych do potrzeb ich studentów, przekazywanie więcej informacji przez pracowników dziekanatu zamiast odsyłania do strony internetowej wydziału, zwiększenie liczby godzin obsługi doktorantów.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Na Wydziale Prawa organizacyjne oraz techniczne warunki kształcenia, a także sposób organizacji studiów podlega stałemu monitoringowi. Widoczna jest skuteczna dbałość jego władz o jakość i poprawę infrastruktury, czego przejawem jest m.in. remont części budynku wydziału (wrzesień 2020 - grudzień 2021 r. oraz odświeżenie jego części w 2023 r.). Informacje na temat kształcenia udostępniane na stronie internetowej wydziału sformułowane są w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów. Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Część rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego została, w miarę możliwości, zrealizowana.

Realizacja postulatu dotyczącego poprawy powiększenia i uaktualnienia księgozbioru obecnie nie należy do kompetencji władz dziekańskich. Sugestie z tego zakresu zostały przekazane do Biblioteki Prawniczej. Należy jednakże podkreślić, że biblioteka systematycznie dba o powiększanie księgozbiorów.

Postulat zwiększenia kumulacji zajęć w określone dni („bez rozrzucania ich” na wszystkie dni tygodnia) został częściowo spełniony. Został on przekazany planistom, jednak jej realizacja jest ograniczona warunkami lokalowymi.

Postulaty w sprawie wydłużenia godzin pracy dziekanatu (w tym podczas zjazdów studentów niestacjonarnych), zmiany godzin obsługi studentów przez dziekanat, udzielania przez pracowników dziekanatu informacji odnośnie opóźnień w rozpatrywanych wnioskach stypendialnych oraz poprawy relacji pań z dziekanatu ze studentami został częściowo spełniony. Wydaje się, że zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych godziny pracy dziekanatu są dobrze zaplanowane. Warto zauważyć, że dziekanat studiów niestacjonarnych funkcjonuje w tygodniu, a także w weekendy zjazdowe. Sprawy załatwiane są na bieżąco, więc trudno zarzucić zwłokę. Wydaje się więc, że komentarze studentów co do godzin pracy dziekanatu są przesadzone, tym bardziej, że istnieje możliwość konsultacji mailowej i telefonicznej z pracownikami dziekanatu również poza godzinami przyjęć interesantów.

Usprawniono kontakt studentów z dziekanatem poprzez USOSWeb, gdyż

wprowadzono obowiązek składania podań elektronicznych. Wnioski stypendialne rozpatrywane są zgodnie z harmonogramem ustalonym przez władze UwB. Prodziekan ds. dydaktyki zwraca uwagę na formę kontaktu ze studentami.

5. MONITOROWANIE WSPARCIA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

Proces monitorowania wsparcia studentów i doktorantów w procesie uczenia się na Wydziale Prawa UwB²⁸ następuje według kryteriów zawartych w § 11 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.:

1) wsparcie dydaktyczne (m.in. powołanie opiekuna roku i opiekuna praktyk, konsultacje nauczycieli akademickich)

W zakresie wsparcia dydaktycznego na Wydziale Prawa UwB w roku ak. 2022/2023 powołano dla każdego roku każdej formy studiów opiekunów roku (łącznie 18 osób) oraz opiekunów praktyk (łącznie 19 osób). Każdy rocznik rozpoczyna swoje studia od spotkania inauguracyjnego z władzami wydziału, samorządem studenckim, przedstawicielami organizacji studenckich i kół naukowych oraz opiekunami roku, na którym przekazywane są wszystkie niezbędne informacje dotyczące różnych form i zakresów wsparcia w studiowaniu, przedstawiane są koła naukowe i możliwości rozwoju/aktywności studenckiej. W tym roku większość spotkań odbywała się stacjonarnie, choć część z nich odbyła się w formie zdalnej, głównie ze względów organizacyjnych. Przejaw wsparcia studentów stanowiło umożliwienie im odbycia przez nich studiów w trybie IOS (57 osób) i IPS (1 osoba).

Terminy konsultacji opiekunów roku i opiekunów praktyk, podobnie jak wszystkich pozostałych nauczycieli akademickich umieszczane były w systemie USOS. Z każdym pracownikiem zapewniony był stały kontakt mailowy. Konsultacje odbywały się w każdym tygodniu zarówno w terminach stałych, jak i ustalonych indywidualnie. Fakultatywnie możliwie były nadal spotkania zdalne. W przypadku problemów z kontaktem w dobie ograniczeń pomocą służyli prodziekan ds. dydaktyki i pracownicy dziekanatów.

2) wsparcie naukowe (m.in. działalność kół i obozów naukowych, organizacja konferencji studenckich i doktoranckich, udział w konferencjach)

²⁸ Decyzja nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury wsparcia dla studentów, doktorantów i uczestników studiów podyplomowych w procesie uczenia się na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Wsparcie naukowe przejawia się działalnością kół naukowych. Obecnie na Wydziale Prawa funkcjonuje 29 kół, przede wszystkim o zasięgu wydziałowym, ale również uniwersyteckim. Ich zainteresowania tematyczne obejmują wszystkie nauczane w toku studiów działy prawa, co pozwala studentom na indywidualne pogłębianie wiedzy. W celu zapewnienia najwyższej jakości opieki przyjęto, że pracownik uczelni powinien być opiekunem nie więcej niż dwóch kół naukowych, a w obszarze ich działalności posiadać znaczący dorobek naukowy. Funkcjonuje też wiele organizacji studenckich, w tym o zasięgu międzynarodowym i branżowym. Część organizacji studenckich działa w obszarze sportu, turystyki, innowacji, biznesu, sztuki. Do ich dyspozycji przeznaczono, m.in. halę sportową, siłownię, ośrodki wypoczynkowe, bazę wędkarską, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, szereg centrów, fundacji i stowarzyszeń działających na wydziale. W innych budynkach UwB służy im także m.in. aula widowiskowa, sale teatralne, tzw. Sara i Feniks. Niezależnie od środków przekazywanych kołom naukowym na ich funkcjonowanie i organizowane przez nie projekty, dziekan Wydziału Prawa, na wniosek studentów, finansował ich uczestnictwo w konferencjach oraz koszty publikacji naukowych. Te i inne formy wsparcia studentów w nauce przynoszą efekty, co znajduje odzwierciedlenie, m.in. we wnioskach stypendialnych.

3) wsparcie materialne (m.in. stypendia naukowe, zakwaterowanie w domach studenta)

W obszarze wsparcia materialnego Wydział Prawa zapewnia pełen zakres pomocy stypendialnej na zasadach przewidzianych przepisami ustawowymi. W roku akademickim 2022/2023 studenci wydziału otrzymali następujące stypendia: stypendium rektora studia stacjonarne - 186, stypendium rektora studia niestacjonarne - 36, stypendium socjalne studia stacjonarne - 119, stypendium socjalne studia niestacjonarne - 25, zapomogę (studia stacjonarne - 15 i studia niestacjonarne - 6) - 21, stypendium dla osób niepełnosprawnych (studia stacjonarne - 9, studia niestacjonarne - 10) - 19 oraz stypendium dla cudzoziemców - Stypendyści Rządu RP - 3.

Z zakwaterowania w domach studenta w roku akad. 2022/2023 skorzystało 34 studentów.

Każdego roku dziekan Wydziału Prawa przyznaje nagrody najaktywniejszym studentom, co motywuje do zdobywania osiągnięć naukowych, organizacyjnych i sportowych. Decyzją nr 13/2021 z dnia 8 czerwca 2021 roku dziekan Wydziału Prawa przywrócił nadawanie nagrody „Aktywny Student”.

4) inne formy wsparcia (m.in. wsparcie dla studentów niepełnosprawnych)

W ramach innych form wsparcia funkcjonuje stały i rozbudowany system. Obejmuje różne aspekty - merytoryczne (naukowe oraz dydaktyczne, materialne, organizacyjne itp.). System wsparcia dostosowany jest również do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Powołany jest pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami zarówno uniwersytecki, jak i wydziałowy. Uchwalony został Program działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych oraz szereg rozwiązań alternatywnych dla osób niepełnosprawnych. Opracowano szczegółowe wskazówki dotyczące pracy ze studentami niemówiącymi, niesłyszącymi, niewidomymi, działa wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego.

W zakresie wsparcia studentów na rynku pracy zapewnia się, m.in. współprowadzenie zajęć przez doradcę zawodowego, odrębnie w ramach każdego z proseminariów. Studenci mogą również korzystać z oferty Biura Karier w zakresie doskonalenia kompetencji miękkich (stale aktualizowane pakiety warsztatów dostępne na stronie internetowej).

Organizowane są kursy przygotowujące do aplikacji prawniczych oraz liczne spotkania z praktykami prawa. Funkcjonuje też Centrum Praktyk Sądowych.

Studenci aktywni oraz posiadający szczególne potrzeby (np. osoby z niepełnosprawnością, pracujące, studiujące więcej niż jeden kierunek lub wychowujące dzieci) mogą studiować w indywidualnym trybie, łącznie z dostosowanymi i ustalonymi indywidualnie terminami zaliczeń, przenoszeniem zajęć między latami i opieką wybranego tutora, zgodnie z odpowiednimi przepisami regulaminu studiów.

5) dostępność informacji o formach wsparcia

Wydział zapewnia dostępność informacji o istniejących formach wsparcia. Studenci mają stały, bieżący dostęp do informacji na temat systemu wsparcia stypendialnego, dydaktycznego, naukowego i organizacyjnego w przejrzystych i intuicyjnych zakładkach na stronie internetowej. Strona wydziału jest nowoczesna, responsywna, dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością i dwujęzyczna (a uniwersytecka - czterojęzyczna). W dużym zakresie wykorzystywany jest także system USOS (zawsze aktualny) oraz media społecznościowe.

Od roku akademickiego 2022/2023 wprowadzono elektroniczną formę podań studentów w systemie USOSWeb, co znacznie usprawniło drogę obiegu dokumentów i zniósł konieczność oczekiwania studentów na obsługę w dziekanacie.

Informacje dotyczące kierunków studiów, programów studiów, sylabusów przedmiotów, rozkładu zajęć dydaktycznych oraz wymiany studenckiej i doktoranckiej dostępne są na stronie internetowej Wydziału Prawa oraz w systemie USOS.

Należy podkreślić, że wieloaspektowe wsparcie studentów zapewniają, rozwijają i monitorują władze dziekańskie, dziekanaty i wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wydział Prawa okazuje studentom, doktorantom i uczestnikom studiów podyplomowych wsparcie pod względem dydaktycznym, naukowym i materialnym. Udziela znaczącej pomocy osobom niepełnosprawnym i innym będącym w trudnej sytuacji. Przystępnie podane informacje na temat form wsparcia umieszcza na stronie internetowej.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego: Nie sformułowano wówczas rekomendacji.

6. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW I DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIEDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Analiza i ocena mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na Wydziale Prawa²⁹ następuje według kryteriów zawartych w § 10 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r.:

1) funkcjonowanie wymiany studentów i doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów i doktorantów

Wydział Prawa realizuje wymiany studenckie przede wszystkim w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2022/2023 miał podpisanych 87 umów Erasmus+ z uczelniami europejskimi. W tym okresie na wymianie przebywało 12 studentów. W roku akad. 2022/2023 na wydziale studiowało 30 studentów zagranicznych: wszyscy - w ramach programu Erasmus+ (stan na 23.06.2023 r.).

²⁹ Decyzja nr 9 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania mobilności studentów i doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia.

W roku akademickim 2022/2023 wymiana studentów odbywała się także na podstawie innych umów spoza programu Erasmus, w tym nowo podpisanej umowy z Syracuse University College of Law. Dzięki niej 1 student kierunku Prawo zrealizował wymianę w semestrze zimowym tego roku.

Dodatkowo Wydział Prawa UwB podpisał porozumienia o współpracy z uczelniami z Indonezji i Kanady.

Należy przy tym zauważyć, że na Wydziale Prawa nie funkcjonuje odrębny program mobilności doktorantów. Mogą oni korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W ramach Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST nie przyjęto w roku ak. 2022/23 żadnego doktoranta.

2) *funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów i doktorantów (punktów i ocen)*

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez odpowiedniego prodziekana. Z kolei, wobec doktorantów wymieniony system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego Uchwałą Nr 2581 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie programu kształcenia na studiach doktoranckich stacjonarnych i niestacjonarnych obowiązującego w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku ak. 2017/2018 oraz wzoru z sprawozdania z pracy naukowej doktoranta), gdzie m.in. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia. Należy nadmienić, iż w ramach studiów doktoranckich w roku akademickim 2022/2023 doktoranci nie prowadzili samodzielnie ani nie współprowadzili zajęć dydaktycznych. Wynika to z faktu, że w okresie tym nie występował regularny czwarty rok studiów, a osoby przebywające na przedłużeniu studiów zrealizowały obowiązkowe praktyki w roku poprzednim.

3) *wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów i doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)*

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2022/2023 lista obejmowała 90 przedmiotów w jęz. angielskim, 2 przedmioty w

j. niemieckim, 12 przedmiotów w j. rosyjskim i 4 przedmioty w j. hiszpańskim oraz 1 przedmiot w j. francuskim. Uruchamiane są te przedmioty, na które zapisało się min. 4 zagranicznych studentów.

Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Taka oferta merytoryczna stała się także powodem do wzrostu liczby przyjeżdżających studentów. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawnych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia. Odtwarzane są więc materiały multimedialne z oryginalnym lektorem oraz analizowane akty prawne i orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

Warto podkreślić, iż reforma kształcenia na kierunku prawo wprowadziła obowiązek zaliczenia przedmiotu specjalizacyjnego w języku obcym studentom IV i V roku studiów. W pozostałych programach studiów na wszystkich kierunkach oferowanych na wydziale wprowadzono natomiast możliwość wyboru przedmiotu do zaliczenia w języku obcym. Na studiach II stopnia (wykonując uchwałę Senatu UwB) wprowadzono „Specjalistyczne warsztaty językowe” w wymiarze 30 godzin, a na studiach I stopnia liczbę godzin lektoratu podniesiono do 120.

W roku akad. 2022/2023 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia.

4) opinie przekazane przez studentów i doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student/doktorant – nauczyciel akademicki)

Doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa. Jest on partnerem w sieci ESN (Erasmus Student Network), w ramach którego realizowana jest pomoc organizacyjna dla studentów zagranicznych przyjeżdżających do Białegostoku.

Koordynator Programu Erasmus+ jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami

zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Studenci pozytywnie oceniają zarówno warunki do studiowania (doskonała baza lokalowa, zajęcia prowadzone w grupach dla studentów zagranicznych - specjalnie przygotowane zajęcia, możliwość uczestnictwa w wykładach gości zagranicznych), jak i zaangażowanie kadry prowadzącej zajęcia (możliwość stałego kontaktu, konsultacje mailowe i osobiste, dobrze opracowane materiały do zajęć).

W roku ak. 2022/2023 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia. Doktoranci wydziału mogą natomiast formułować opinie z własnej inicjatywy i kierować je do kierownika studiów, bądź zawierać w anonimowych ankietach (funkcjonujących w ramach systemu USOS).

Podejmowane przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus+ w ich opinii przyniosły określone rezultaty³⁰. W roku ak. 2022/2023 niestety tylko dwie osoby uczestniczące w wymianie studentów wypełniły skierowane do nich ankiety.

W ramach oceny programu nauczania na Wydziale Prawa niemalże wszystkie aspekty zostały ocenione jako satysfakcjonujące. Jedynie jedna osoba miała zastrzeżenia do warunków w domu studenta („Od początku wszystko było super, byliśmy bardzo zadowoleni, bo po przyjeździe, czuliśmy się jak w domu, jednak akademik nie był najlepszy. Wszystko było w porządku, ale czasami ciężko było gotować w kuchni”). W ramach oceny pracy kadry Wydziału Prawa niemalże wszystkie aspekty zostały ocenione jako satysfakcjonujące. Jedynie jedna osoba miała zastrzeżenia do kontaktów wykładowców ze studentami. Nie wyjaśniła czego dotyczyły. W ramach oceny organizacji procesu kształcenia na Wydziale Prawa wszystkie aspekty (dotyczące funkcjonowania dziekanatu, biblioteki i pracowni komputerowej) zostały ocenione jako satysfakcjonujące.

W ramach uwag 1 osoba stwierdziła, że „Moim zdaniem organizacja wymiany studentów na UwB była niesamowita, mieliśmy dla nas zajęcia z języka angielskiego i wszyscy nauczyciele byli gotowi nam pomóc we wszystkim, czego potrzebowaliśmy, jednak na mojej macierzystej uczelni (uniwersytecie w Walencji) w ramach programu Erasmus studenci chodzą na zajęcia po hiszpańsku, co jest bzdurą, bo nie znają języka i są w

³⁰ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów programu Erasmus na Wydziale Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international (PhD) students” stanowiącej Załącznik nr 4b Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2023 r.

niekorzystnej sytuacji w porównaniu z innymi studentami. Myślę, że sposób, w jaki hiszpańskie uniwersytety zarządzają przyjazdami studentów z wymiany, nie jest dobry i powinien się zmienić. Administracja Uniwersytetu w Białymstoku i w ogóle polskich uniwersytetów jest o wiele lepsza niż wielu innych w Europie”.

5) udział studentów i doktorantów w zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących lub zajęciach prowadzonych w językach obcych

W roku akademickim 2022/2023 wydział gościł 8 wykładowców w ramach programu Erasmus (3 z Czech, 2 z Gruzji i 3 z Łotwy). Ponadto, zajęcia w język angielskim prowadził też profesor wizytujący - prof. Charles Szymanski.

Jak wskazano powyżej, studenci IV i V roku kierunku Prawo obowiązkowo uczęszczają na zajęcia w języku obcym. W roku akademickim 2022/2023 uruchomiono w tym zakresie 5 przedmiotów w języku angielskim na studiach stacjonarnych (Theory and Practice of Restorative Justice, Introduction to Forensic Science, Introduction to International Trade Law, Economic Law, International Organizations) oraz 2 na studiach niestacjonarnych (Theory and Practice of Restorative Justice, Introduction to ADR, mediation, negotiation and arbitration procedures).

Jednocześnie wprowadzone zostały zmiany w kierunku poszerzenia możliwości korzystania z oferty przedmiotów realizowanych w ramach programu Erasmus przez polskich studentów na Wydziale Prawa (wejdą w życie w roku akademickim 2023/2024). Procedowane jest także przedłużenie zatrudnienia profesora wizytującego.

Z kolei, związku z tym, że aktualnie nie występuje regularny czwarty rok studiów doktoranckich, a osoby przebywające na przedłużeniu studiów są zwolnione z uczestnictwa w zajęciach, kierownik studiów doktoranckich nie otrzymał żadnego zgłoszenia o uczestnictwie w tego typu zajęciach.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów i doktorantów, o czym świadczy współpraca z wieloma uczelniami innych państw. Sprzyja to mobilności studentów i doktorantów oraz prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Na wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 5

językach. Pozwala to na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych studentów.

Informacje zwrotne uzyskane od wprowadzonej niewielkiej ich liczby studentów przebywających na wydziale w ramach programu Erasmus+ wskazują zasadniczo na dbałość jednostki o dobre warunki studiowania.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego: Nie sformułowano wówczas rekomendacji.

7. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBITYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 12 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2022/2023³¹. Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące oceny programu studiów, kadry dydaktycznej, organizacji procesu kształcenia i osiągniętych efektów uczenia się³².

Dokonano badania 270 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2023 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach, co stanowi 48,9% wszystkich ubiegłorocznych absolwentów. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 20. Przydatność studiów w rozwijaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena stopnia przydatności studiów w rozwijaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[% badanych]					
Znajomości zagadnień teoretycznych	48,60	45,85	5,25	0,27	0,00	0,00
Umiejętności rozwiązywania	24,23	41,64	26,35	5,82	1,94	0,00

³¹ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów Wydziału Prawa z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Stan na 10.09.2023 r.

³² Decyzja nr 10 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury uzyskiwania opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów.

praktycznych problemów						
Zdolności do wykonywania zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów	33,82	43,62	16,18	5,27	1,11	0,00
Umiejętności pracy zespołowej	37,57	35,62	18,78	6,09	1,66	0,27
Umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	52,80	36,09	5,00	4,70	1,38	0,00
Umiejętności samodzielnego dokształcania się	55,35	31,30	7,81	2,76	2,77	0,00
Wiedzy o świecie	41,72	38,59	16,63	2,49	0,55	0,00
Możliwości realizacji własnych zainteresowań	31,69	41,10	20,82	3,87	1,94	0,55

Jak wynika z tabeli nr 20, odbyte studia umożliwiły absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one uzyskać znajomość zagadnień teoretycznych (94,45%), umiejętności komunikacyjne z innymi ludźmi (88,89%) oraz samodzielnego dokształcania się (86,65%).

W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów (65,87%).

Tabela nr 21. Poszczególne elementy procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego na kierunku studiów	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[% badanych]						
Wykłady	50,87	37,48	10,80	0,55	0,27	0,00	0,00
Ćwiczenia i konwersatoria	46,15	45,26	6,93	1,66	0,0	0,00	0,00
Seminaria i proseminaria	61,98	23,72	11,52	0,55	1,62	0,55	0,00
Przedmioty fakultatywne	39,76	36,93	12,20	1,94	1,38	7,20	0,55
Lektoraty	39,52	33,86	10,80	1,10	0,27	14,14	0,27
Warsztaty i laboratoria	18,09	19,71	7,76	1,10	0,27	51,37	1,66
Praktyki i zajęcia poza Uczelnią	42,85	23,32	7,47	0,82	1,10	23,58	0,82
Indywidualne konsultacje	48,07	40,82	6,37	0,55	1,38	11,11	0,85
Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	33,08	40,82	21,08	3,88	1,10	0,00	0,00

Jak wynika z tabeli nr 21, zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, ćwiczenia i konwersatoria (91,41%), indywidualne

konsultacje (88,89%), wykłady (88,35%) oraz seminaria i proseminaria (85,70%).

Na pytanie: „Co Pana/Pani zdaniem należałoby zmienić, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych. W szczególności sugerowali oni zwiększenie liczby zajęć praktycznych. Zgłaszali postulaty związane z potrzebą poprawy podejścia prowadzących zajęcia do studentów, zmniejszenia liczby zajęć fakultatywnych, większej możliwości wyboru przedmiotów fakultatywnych, ograniczenia nauczania teorii, niepokrywania się treści zajęć (ćwiczeń z wykładami), wyeliminowania problemów z platformą eduPortal. Nieliczne postulaty dotyczyły potrzeby: poprawy jakości prowadzenia wykładów (tj. w innej formie niż czytanie slajdów), urozmaicenia elementów oceny końcowej, aktywizacji studentów na ćwiczeniach i lektoratach, organizowania zajęć poza wydziałem, częstszej pracy w grupach, stosowania sztucznej inteligencji na zajęciach, niezmienniania ustalonych kryteriów zaliczenia/egzaminu, organizowania egzaminów wyłącznie w weekendy dla studentów niestacjonarnych, zwiększenia liczby zajęć w języku angielskim, uzupełnienia kadry o osoby z różnych rodzajów Sił Zbrojnych.

Tabela nr 22. Kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku w opinii jego absolwentów

Ocena kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[% badanych]					
Wśród profesorów i doktorów habilitowanych	79,46	16,10	3,60	0,27	0,55	0,00
Wśród doktorów	69,47	24,15	4,98	1,10	0,00	0,27
Wśród magistrów	57,91	30,22	11,08	3,31	0,55	0,55
Wśród pracowników dziekanatu	71,62	22,85	4,42	0,27	0,27	0,55
Wśród pracowników sekretariatu	73,36	22,47	2,21	0,55	0,83	0,55

Jak wynika z tabeli nr 22 zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziału oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: pracowników sekretariatu (95,83%), profesorów i doktorów habilitowanych (95,56%), pracowników dziekanatu (94,47%) oraz doktorów (93,62%).

Tabela nr 23. Możliwość ponownego wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Ocena możliwości ponownego wyboru kierunku studiów	Ten sam kierunek na UwB	Ten sam kierunek na innej uczelni	Inny kierunek na UwB	Inny kierunek na innej uczelni	Brak odpowiedzi
	[% badanych]				
	61,65	4,45	22,20	10,54	0,00

Jak wynika z tabeli nr 23, większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację, Bezpieczeństwo narodowe lub Kryminologię jako kierunek studiów (61,65%).

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Wyniki przeprowadzonych wśród absolwentów Wydziału Prawa badań potwierdziły nabycie przez nich w znacznym stopniu różnych umiejętności. Jako prawidłowe badani ocenili funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego. Zwrócili uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym, pomimo tego, że od kilku lat przy każdej zmianie programów studiów, takich zajęć przybywa.

Docenili też profesjonalizm pracowników administracji i wykładowców. Jest on wynikiem stałej dbałości wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby na nim zatrudnione.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach rekomendacji WZJK nadal, jak to się czyni od kilku lat, należy dążyć do zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet. Na spotykaniu ze studentami dziekan Wydziału Prawa i prodziekan ds. dydaktyki omówili procedury wypełniania ankiet zapewniające anonimowość. Samorząd studencki aktywnie włączył się w kampanię promującą wypełnianie ankiet wśród studentów V roku studiów.

Zgłaszane przez absolwentów uwagi co do poprawy jakości kształcenia (w tym zwiększenia liczby zajęć praktycznych, zwiększenia częstotliwości rozwiązywania przypadków na zajęciach, poprawy jakości prowadzenia wykładów, zmiany programu studiów poprzez

eliminację dublujących się przedmiotów, zwiększenia oferty zajęć dodatkowych i kół zainteresowań, zmniejszenia lub zwiększenia liczby zajęć zdalnych, potrzeby wcześniejszego rozpoczynania zajęć, poprawy kontaktu prowadzących zajęcia ze studentami, zwiększenia dostępności wykładowców poza zjazdami, kształtowania umiejętności pracy zespołowej) zostały zrealizowane. Nastąpiło to poprzez zmiany w planach studiów, organizację warsztatów i spotkań z praktykami, Centrum Praktyk Sądowych i Studenckiej Poradni Prawnej. Powyższe uwagi zostały przekazane pracownikom dydaktycznym. Wymogi realizacji poszczególnych rodzajów zajęć są zgodne z sylabusami przedmiotów i uwzględniają różnice w formie zajęć. Władze dziekańskie na posiedzeniach gremiów wydziałowych oraz na spotkaniach z pracownikami podkreślają wagę jakości kształcenia, stawianych wymogów i relacji prowadzącego zajęcia ze studentami. Ponadto, wprowadzono przedmiot specjalizacyjny przygotowujący do zdawania egzaminów na aplikacje, gdzie jednym z elementów jest rozwiązywanie kasusów.

Jak ustalono, w programach studiów nie ma dublujących się przedmiotów. Wydział proponuje szeroką ofertę zajęć dodatkowych, co potwierdzają suplementy do dyplomów, w których udział w tych zajęciach jest wskazywany. Nie ma potrzeby zmiany godzin rozpoczynania zajęć. Rozpoczynają się one od godz. 8.00., a rozkład zajęć jest wynikiem dyspozycyjności sal wykładowych i ćwiczeniowych. Wszyscy wykładowcy mają wyznaczone cotygodniowe dyżury (informacja na USOSWeb).

8. MONITOROWANIE RELACJI Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W ODNIESIENIU DO PROGRAMU STUDIÓW

Monitorowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów³³ nastąpiło na podstawie § 13 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Odkonano je poprzez przeprowadzenie w 2023 r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących poziomu zatrudnionych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB³⁴.

³³ Decyzja nr 11 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów oraz Decyzja nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad ankietowania pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia.

³⁴ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród pracodawców z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa. Stan na 10.09.2023 r. Zob.: Decyzja nr 13 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie wzoru ankiety pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów.

Jak co roku, 95 pism w sprawie przeprowadzenia badań zostało skierowanych, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych miejscowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (komendy policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Zwrotnie, z potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego, otrzymano 59 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 24. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB w opinii pracodawców

Ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji absolwentów decydujących o zatrudnieniu absolwentów	Tak [%]	Nie [%]	Brak odpowiedzi [%]
Posiadana wiedza merytoryczna	86,40	5,00	8,40
Umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	69,40	18,60	11,80
Umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	83,00	6,70	10,10
Umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	86,40	5,00	8,40
Znajomość języka obcego	23,70	62,70	13,50
Umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	79,60	13,50	6,70
Dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	45,70	45,70	8,40

Jak wynika z tabeli nr 24, czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji oraz umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (po 86,4%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (83,0%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (79,6%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (69,4%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa (45,7%),
- znajomość języka obcego (23,7 %).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę niedostateczną - 0%, dostateczną – 10,1%, na ocenę dobrą – 38,9%, a na ocenę bardzo dobrą – 45,7% , brak odp. – 5,0%.

Tabela nr 25. Braki w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji u absolwentów Wydziału Prawa UwB w opinii pracodawców

Ocena braków w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji u absolwentów	Tak [%]	Nie [%]	Brak odpowiedzi [%]
Wiedza z zakresu prawa i administracji	15,20	76,20	8,40
Umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	42,30	54,20	3,30
Umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	25,40	69,40	5,00
Umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	11,80	81,30	6,70
Znajomość języka obcego	11,80	77,90	10,10
Umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	16,90	76,20	6,70

Jak wynika z tabeli nr 25 brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (42,3%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (25,4%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (16,9%),
- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (15,2%).
- znajomość języka obcego oraz umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (po 11,8%).

Nieliczni pracodawcy (13,6%) zgłosili uwagi. Postulowali o więcej zajęć o charakterze praktycznym na ćwiczeniach (5,0 %), naukę pisania pism procesowych (3,3%), naukę redagowania projektów orzeczeń (3,3%), więcej praktyk w instytucjach oraz naukę odnajdywania się na rynku pracy oraz naukę kreatywności, a także samodzielnego podejmowania decyzji (po1,6%).

Ponadto, utrzymywanie relacji wydziału i jego studentów z otoczeniem społeczno-gospodarczym polega na współpracy z pracodawcami w ramach działalności wydziałowej rady konsultacyjnej. W szczególności, opiniują oni realizację efektów uczenia się zakładanych dla określonego kierunku studiów i przekazują swoje propozycje zmierzające do udoskonalenia jakości kształcenia - a tym samym – do podniesienia poziomu potencjalnych pracowników.

Innym elementem relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest odbywanie przez studentów praktyk zawodowych w różnych organach, instytucjach, firmach. Uzyskanie opinii

studentów na temat odbytych praktyk zawodowych³⁵ nastąpiło na podstawie § 1 ust. 10 Zarządzenia nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych. W związku z tym we wrześniu 2023 r. zostały przeprowadzone anonimowe badania ankietowe wśród studentów Wydziału Prawa UwB dotyczące ich oceny organizacji i realizacji praktyk³⁶. Kwestionariusz ankiety wypełniło 75 osób.

Badani odbyli praktyki, w szczególności, w następujących instytucjach: sądy, prokuratury, kancelarie podatkowe, adwokackie i notarialne, komendy powiatowe, miejskie i wojewódzkie policji, urzędy skarbowe, gminy, miejskie i wojewódzkie, Państwowa Straż Pożarna, Areszt Śledczy, Straż Graniczna, Izba Administracji Skarbowej. Ocena dokonana przez studentów nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 26. Organizacja i realizacja praktyki w opinii studentów

Ocena organizacji i realizacji praktyki	Zdecydowa nie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowa nie nie	Brak odpowiedzi
	[% badanych]					
Czy informacje na temat praktyk (ich organizacji i przebiegu) zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne?	65,33	28,00	2,66	2,66	0,00	1,33
Czy proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów?	69,33	21,33	8,00	0,00	0,00	1,33
Czy praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk?	90,66	5,33	2,66	0,00	0,00	1,33
Czy miała Pani/miał Pan przydzielonego opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej?	97,33	1,33	0,00	0,00	0,00	1,33
Czy instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (np.: zapoznała studenta ze strukturą organizacyjną zakładu pracy, z zasadami obiegu dokumentów, z przepisami regulującymi działanie zakładu pracy)?	93,33	5,33	0,00	0,00	0,00	1,33

Jak wynika z tabeli nr 26, studenci bardzo wysoko ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk. Według większości instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała jej

³⁵ Decyzja nr 14 Dziekana Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie zasad uzyskiwania opinii studentów o odbytych praktykach zawodowych w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia.

³⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów Wydziału Prawa z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny praktyk zawodowych” opracowanego na Wydziale Prawa. Stan na 10.09.2023 r.

przebieg, a praktykanci mieli przydzielonego opiekuna w instytucji przyjmującej (po 98,66%). Najczęściej praktyka odbywała się zgodnie z jej programem i regulaminem (95,99%). 93,33% badanych uznała, że informacje na temat praktyk zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne. Znaczna ich część proces naboru na praktykę prowadzoną przez Wydział Prawa UwB określiła jako przejrzysty i przyjazny dla studentów (90,66%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z organizacji i realizacji praktyki.

Tabela nr 27. Rezultaty praktyk w opinii studentów

Ocena rezultatów praktyki	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Brak odpowiedzi
	[% badanych]					
Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (np. poznanie struktury instytucji i przepisów regulujących jej działanie)?	90,66	6,66	1,33	0,00	0,00	1,33
Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą merytoryczną instytucji przyjmującej (np. przygotowywanie projektów pism i rozstrzygnięć w ramach prowadzonych postępowań)?	80,00	17,33	1,33	0,00	0,00	1,33
Czy praktyka spełniła Pani/Pana oczekiwania?	86,66	10,66	1,33	0,00	0,00	1,33
Czy wystąpiły czynniki utrudniające realizację praktyk?	13,33	5,33	5,33	8,00	66,66	1,33

Jak wynika z tabeli nr 27, zdecydowana większość studentów bardzo wysoko oceniła rezultaty odbytych przez nich praktyk. Uznali oni, że umożliwiły one zapoznanie się z ich sferą merytoryczną (97,33%). Pozwoliły też na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej oraz spełniły oczekiwania studentów (po 97,32%). W minimalnym zakresie stwierdzili wystąpienie czynników utrudniających realizację praktyk (18,66%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z rezultatów odbytych przez nich praktyk.

Około 3% studentów zgłosiło uwagi i opinie na temat praktyk. Najczęściej byli z nich zadowoleni. Podkreślali, że praktyka „przebiegła pomyślnie, w sposób zadowalający i merytoryczny”.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

W ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji oraz umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania oraz umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej. Studenci odbywający praktyki w otoczeniu społeczno-gospodarczym pozytywnie ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W celu realizacji rekomendacji WZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej zwiększenia aktywności pracodawców przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet odbywają się rozmowy z ich przedstawicielami. Następuje to w ramach Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa, a także na bieżąco, przy okazji spotkań i konferencji (np. podczas Seminariów prawnych dla biznesu lub białostockiej loży BCC).

Postulaty pracodawców (w tym zwiększenia praktyk w instytucjach i zwiększenia liczby zajęć o charakterze praktycznym) są realizowane. Praktycy mogą spotykać się z potencjalnymi praktykantami podczas wydarzeń z ich udziałem organizowanych na Wydziale Prawa UwB. Studenci podczas odbywania praktyki są zdani na organizację pracy (a więc i na stopień zainteresowania praktykantem) instytucji przyjmującej. Studenci mają szerokie możliwości wyboru miejsca odbywania praktyk, w zależności od swoich możliwości (a czasem również w zależności od wyników osiągniętych na studiach).

W planie studiów prawniczych realizowanym są takie przedmioty jak: Sporządzanie pism procesowych w sprawach karnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach cywilnych, Sporządzanie pism procesowych w sprawach administracyjnych, Sporządzanie wniosków grantowych; Metodologia rozwiązywania kasusów (Case Law); Projektowa metoda pracy; Przygotowanie do egzaminów na aplikacje prawnicze; Alternatywne metody rozwiązywania sporów.

W ramach realizacji rekomendacji UZJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej potrzeby analizy sposobu monitorowania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym (szczególnie w zakresie zasięgania opinii pracodawców o absolwentach) ustalono, że nowo podpisywane umowy z pracodawcami będą zawierały postanowienia o wyrażeniu przez nich zgody na ankietowanie ich instytucji. Wydział Prawa pozostaje przy corocznym badaniu pracodawców.

9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów odbywa się na podstawie § 14 Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. Badania ankietowe z tego zakresu prowadzi Dział Spraw Studenckich, Sekcja - Biuro Karier przy pomocy ankiety internetowej (CAWI) udostępnionej przez Uniwersytecki System Obsługi Studentów (USOS) za pomocą serwisu Ankieter. Jego rezultatem jest wspomniane opracowanie p.t.: „Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2021/2022. Raport z badań.” Badaną populację stanowili absolwenci Uniwersytetu w Białymstoku, którzy ukończyli studia w roku akademickim 2021/2022.

Jak ustalono, w badaniu absolwentów Wydziału Prawa UwB w okresie luty - marzec 2023 r. uczestniczyło 127 osób spośród 550 absolwentów, co stanowi 23%. Według zbiorczych danych w czasie badań zatrudnionych było 81% absolwentów wydziału. Osoby niepracujące w przeważającej mierze nie znalazły pracy, mimo iż jej poszukiwały (58%). Prawie 30% ankietowanych pozostających bez pracy kontynuuje studia. Około 40% ankietowanych, którzy obecnie pracują miała trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Osoby te wskazywały najczęściej na brak ofert na lokalnym rynku pracy (36%), nieatrakcyjne warunki zatrudnienia (75%) oraz brak doświadczenia (75%). Większość ankietowanych (55%) posiada pracę, która jest zgodna z kierunkiem studiów, które kończyli. Innego zdania jest 1/3 respondentów. W kwestii wykorzystania umiejętności w pracy, które zostały nabyte podczas studiów ankietowani nie mają jednoznacznej opinii. Część z nich (42%) twierdzi, że wykorzystuje te umiejętności w pracy, natomiast 32% badanych tego nie potwierdza. Większość ankietowanych (86%) pracowała już podczas studiów. Dla połowy respondentów połączenie pracy i studiów stanowiło problem. Według nich największym mankamentem były niedogodne godziny zajęć np. długie przerwy pomiędzy zajęciami lub pojedyncze zajęcia w ciągu dnia (81%), duża odległość między uczelnią a miejscem pracy (54%), a także duża liczba zajęć (48%). Ankietowani uważają, że nie byli dobrze przygotowani pod względem praktycznym do wykonywanej pracy. Tę opinię podziela 61% badanych. Natomiast (43%) respondentów pozytywnie ocenia przygotowanie teoretyczne. Absolwenci są zdania, że studia najbardziej pomogły im w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych (41%) oraz umiejętności specjalistycznych (37%). Problem stanowiły języki obce (57% nie jest zadowolonych z pomocy wydziału w tej kwestii), a także umiejętności informatyczne (67% ankietowanych uważa, że jednostka nie pomogła im w rozwinięciu tej umiejętności). Ponad

połowa ankietowanych, tj. 55% nie działało dodatkowo podczas studiów. Jedna trzecia respondentów należała do kół naukowych. Dokładnie 16% badanych angażowało się w organizacjach studenckich. Do innych organizacji pozarządowych należało 9% absolwentów. Większość absolwentów (70%) planuje dalszą edukację po zakończeniu studiów. Najwięcej osób zamierza ukończyć studia podyplomowe (57%) oraz kursy lub szkolenia (55%). Zdecydowana większość absolwentów Wydziału Prawa UwB (59%) ponownie wybrałaby ofertę uczelni, aby na niej studiować. Większość z tego grona (39%) raz jeszcze rozpoczęłaby swoje studia na tym samym kierunku.

Poniżej zostaną przedstawione wyniki badań losów absolwentów Wydziału Prawa UwB w podziale na poszczególne kierunki studiów.

Tabela nr 28. Absolwenci Wydziału Prawa UwB rocznika 2021/2022 w podziale na kierunek studiów

Kierunek studiów	Liczba wypełnionych ankiet	%	Liczba absolwentów	%
Administracja	22	17	129	23
Bezpieczeństwo i prawo	11	9	94	17
Kryminologia	19	15	123	22
Prawo	73	57	204	37
Ogółem	127	100	550	100

Jak wynika z tabeli nr 28 najczęściej ankiet z Wydziału Prawa UwB wypełnili absolwenci kierunku Prawo. Co piąty ankietowany był absolwentem Administracji i Kryminologii.

Tabela nr 29. Trudności w znalezieniu zatrudnienia w opinii badanych

Kierunek studiów	Brak doświadczenia	Brak ofert na lokalnym rynku pracy	Mam zawód, w którym trudno znaleźć pracę	Brak odpowiednich kwalifikacji	Nieatrakcyjne warunki zatrudnienia	Za małe zaangażowanie w poszukiwanie pracy	Dyskryminacja ze względu na płeć	Dyskryminacja ze względu na wiek	Inne trudności
	[% badanych]								
Administracja	63,0	88,0	13,0	25,0	88,0	0,0	0,0	13,0	25,0
Bezpieczeństwo i prawo	100,0	100,0	100,0	33,0	67,0	0,0	33,0	33,0	0,0
Kryminologia	80,0	80,0	60,0	20,0	60,0	0,0	0,0	0,0	40,0
Prawo	77,0	95,0	59,0	32,0	77,0	0,0	9,0	32,0	27,0

Jak wynika z tabeli nr 29 najczęściej ankietowani ze wszystkich kierunków wskazywali trudności w zakresie braku ofert na lokalnym rynku pracy. Ponadto absolwenci po Bezpieczeństwie i prawie oraz Kryminologii zgadzają się, że brak im doświadczenia oraz posiadają wykształcenie, w którym trudno znaleźć pracę. Dodatkowo ankietowani z Administracji narzekali, że proponowane im są nieatrakcyjne warunki zatrudnienia.

Tabela nr 30. Stopień wykorzystania w pracy umiejętności nabytych podczas studiów w opinii badanych

Kierunek studiów	W ogóle nie wykorzystując	Nie wykorzystując	Ani wykorzystując, ani nie wykorzystując	Wykorzystując	W pełni wykorzystując
	[% badanych]				
Administracja	0,0	10,0	19,0	48,0	24,0
Bezpieczeństwo i prawo	45,0	9,0	18,0	0,0	0,0
Kryminologia	21,0	21,0	11,0	16,0	5,0
Prawo	12,0	15,0	32,0	27,0	14,0

Jak wynika z tabeli nr 30 więcej niż połowa absolwentów po Administracji (72%) wykorzystuje umiejętności w pracy, których nauczyli się podczas studiów. Jest to jeden z lepszych wyników nie tylko w skali wydziału, ale także i całej uczelni. Dobrze także oceniają tę kwestię ankietowani po Prawie (41%). Niestety żaden absolwent po Bezpieczeństwie i prawie nie ma możliwości, aby wykorzystać swoje umiejętności nabyte podczas studiów.

Tabela nr 31. Stopień przygotowania absolwentów pod względem praktycznym do wykonywania zawodu w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie przygotowały	Nie przygotowały	Ani przygotowały, ani nie przygotowały	Przygotowały	W pełni przygotowały
	[% badanych]				
Administracja	18,0	9,0	55,0	9,0	9,0
Bezpieczeństwo i prawo	27,0	36,0	27,0	0,0	9,0
Kryminologia	42,0	16,0	21,0	21,0	0,0
Prawo	47,0	26,0	19,0	7,0	1,0

Jak wynika z tabeli nr 31 po wszystkich kierunkach absolwenci niezbyt dobrze oceniają przygotowanie praktyczne do wykonywania zawodu. Najlepiej oceniają respondenci po Kryminologii (21%) oraz Administracji (18%).

Tabela nr 32. Stopień przygotowania absolwentów pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie przygotowały	Nie przygotowały	Ani przygotowały, ani nie przygotowały	Przygotowały	W pełni przygotowały
	[% badanych]				
Administracja	0,0	9,0	27,0	32,0	32,0
Bezpieczeństwo i prawo	18,0	18,0	9,0	45,0	9,0
Kryminologia	0,0	21,0	37,0	32,0	11,0
Prawo	12,0	15,0	36,0	30,0	7,0

Jak wynika z tabeli nr 32 najlepiej czują się przygotowani do wykonywania zawodu pod względem teoretycznym absolwenci Administracji (64%), a także po Bezpieczeństwie i prawie (54%). Nieco słabiej wyposażeni w niezbędną wiedzę do pracy czują się ankietowani z dyplomem po Kryminologii (43%) oraz Prawie (37%).

Tabela nr 33. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	Pomogły w dużym stopniu
	[% badanych]				
Administracja	0,0	5,0	32,0	36,0	27,0
Bezpieczeństwo i prawo	18,0	18,0	9,0	27,0	27,0
Kryminologia	0,0	26,0	26,0	21,0	11,0
Prawo	13,0	24,0	35,0	21,0	8,0

Jak wynika z tabeli nr 33 umiejętności specjalistyczne są dobrze cenione wśród absolwentów Administracji (63%), Bezpieczeństwa i prawa (54%) oraz Kryminologii (32%). Absolwenci Prawa w tej kwestii nie mają jednoznacznej opinii.

Tabela nr 34. Pomoc studiów w rozwinięciu języków obcych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	Pomogły w dużym stopniu
	[% badanych]				
Administracja	18,0	27,0	18,0	23,0	14,0
Bezpieczeństwo i prawo	27,0	36,0	27,0	9,0	0,0
Kryminologia	26,0	16,0	37,0	11,0	11,0
Prawo	40,0	22,0	26,0	7,0	5,0

Jak wynika z tabeli nr 34 poziom języków obcych jest oceniany bardzo słabo. Najlepiej w tej grupie wypadają absolwenci Administracji (37%). Najgorzej pomoc w rozwoju tej umiejętności oceniają respondenci z dyplomem Bezpieczeństwa i prawa (9%).

Tabela nr 35. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności informatycznych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	Pomogły w dużym stopniu
	[% badanych]				
Administracja	23,0	14,0	23,0	27,0	14,0
Bezpieczeństwo i prawo	45,0	9,0	27,0	0,0	18,0
Kryminologia	42,0	37,0	16,0	5,0	0,0
Prawo	49,0	25,0	21,0	1,0	4,0

Jak wynika z tabeli nr 35 najlepiej umiejętności informatyczne były rozwijane na Administracji, gdyż co czwarty ankietowany jest zdania, że studiowanie na tym kierunku pomogło rozwinięć kompetencje związane z obsługą komputera. Gorzej pomoc w tym zakresie oceniają absolwenci, którzy studiowali na Kryminologii oraz na Prawie.

Tabela nr 36. Pomoc studiów w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych w opinii badanych

Kierunek studiów	Studia w ogóle nie pomogły	Nie pomogły	Ani pomogły, ani nie pomogły	Pomogły	Pomogły w dużym stopniu
	[% badanych]				
Administracja	9,0	5,0	14,0	45,0	27,0

Bezpieczeństwo i prawo	18,0	9,0	9,0	36,0	27,0
Kryminologia	11,0	11,0	53,0	16,0	11,0
Prawo	21,0	22,0	26,0	19,0	12,0

Jak wynika z tabeli nr 36 umiejętności interpersonalne i ich rozwój podczas studiów jest dość wysoko oceniany przez absolwentów dwóch kierunków: Administracji (72%) oraz Bezpieczeństwa i prawa (63%). Absolwenci Kryminologii nie mają na ten temat jednoznacznej opinii. Najślabiej pomoc w rozwoju tej umiejętności oceniają absolwenci Prawa.

Wnioski (rekomendacje dla WZJK):

Zasadniczo, absolwenci dobrze sobie radzą na rynku pracy. Jednakże zróżnicowanie w tym zakresie wynika ze specyfiki kierunków. Wskazują także na różne trudności, w tym występujące na rynku lokalnym.

Realizacja rekomendacji WZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego: Nie sformułowano wówczas rekomendacji.

Białystok, 11.10.2023 r.